

Пластові сеніори і Пластприят, Торонто, Канада	157.00
Пл. сен. о. Володимир Івашко, Саскатун, Канада	200.00
Пл. сен. Ольга Кузьмович, Бабилен, ЗСА	100.00
Пластова Станиця, Едмонтон, Канада	135.00
Членки Куреня "Лісові Мавки", ЗСА	500.00
п. Микола Хархаліс, Торонто, Канада	50.00
Пл. сен. Ярослав і Іванна Іванусів, Едмонтон, Канада	1,000.00
Пл. сен. Олександр і Оксана Бережницькі, Боффало, ЗСА	30.00
Разом	\$2,316.00
Разом досі складено на "Залізний Фонд"	\$6,618.29

... телевізійна програма, навіть наймастерніше зроблена, ніколи не може дати такої насолоди, так захопити, дати таку багату поживу фантазії, як книга. Телепередачу ми сприймаємо пасивно, дозволяючи звукам і зображенням вливатися в нашу спорожнілу уяву. І ті, що оглядають цю передачу разом з нами, наповнюються по вінця тими самими озвученими образами.

Що ж до книги, то вона вимагає від читача співробітництва. Вона вимагає, щоб він брав участь у створенні образу. Таким чином, книга пропонує взаємозв'язок, інтенсивність якого читач визначає сам для себе, взаємозв'язок, що якнайточніше відповідає запитам і побажанням читача.

Читаючи книгу, ви творите власні образи, ви творите звуки різних голосів, ви творите обличчя, жести, почуття. Ви творите все, за винятком самих слів. Тож якщо процес творення вам до душі, книга дає вам те, чого не може дати телепередача.

(Айзек Азімов)

Мова — це не тільки знаряддя думки, а й один із чинників її.

Жива мова — це процес, а не закам'янілий факт, це широководо річка, що віддзеркалює в собі і береги, і небо, і мінливість хмар, і прудкий блискавичний льот аероплана, і зигзаги пташиних крил, а не покритий зеленою ряскою непорушний ставок!...

(Б. Антоненко-Давидович)

З М І С Т

РЕДАКЦІЙНА СТАТТЯ

Т. Г.: На порозі четвертого десятиріччя життя в діяспорі 1

МИ І НАШ НАРОД

Гус, Ох: На сторожі рідного слова 3

О. Бризгун-Сонолин: "Сім хижих нуль"... 10

МИ І НАШЕ ДОВКІЛЛЯ

С. Рубель: Третій Світовий Конгрес та участь у ньому пластунів 20

МИ І НАШЕ МИНУЛЕ

Г. Коренець: Сильветна Цьопи 26

Т. Горохович: Некилія Паліїв — її "Життя в Пласті" 30

"ПЛЕКАЙТЕ МОВУ..."

Т. Горохович: Праця батьків над мовою дітей 36

З ПЛАСТОВОГО ЖИТТЯ

Н. Соневицьна: Друковане слово 39

А. Гладилович: Рятуймо наш журнал 41

Мама: Новацьний вогник 42

Диренція Пл. В-ва: Пластова активність членки УПС 43

****:** Треба допомогти 44

ПРОБЛЕМИ УПСЕНЬЙОРАТУ

О. Гаврилук: Аналіза стану УПС 45

До нас пишуть 60

Датки на пресфонд 61

ПЛАСТОВИЙ ШЛЯХ

ОРГАН
ПЛАСТОВОЇ ДУМКИ

ПЛАСТОВИЙ ШЛЯХ
Видає Головна Пластова Булава

PLASTOVY SHLIAKH
Виходить що три місяці

Жовтень-грудень

ч. 59

October-December

АДРЕСА РЕДАКЦІ І АДМІНІСТРАЦІ:

Plastovy Shliakh Magazine

2150 Bloor St. W., Toronto, Ont., Canada — M6S 4V7

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Тоня Горохович, Зенон Дуда, Володимир Соханівський, Дарія Френкен

ЗМІСТ

надрукований на 3-ій сторінці обкладинки.

Статті підписані прізвиськом, псевдонімом або ініціалами автора висловлюють погляди автора, які не завжди збігаються з думками редакції чи пластового проводу. Редакція застерігає собі право справляти мову, як теж часом скорочувати незамовлені надіслані статті та відсилати авторам до зміни ті листи чи дописи, які — на думку редакції — могли б бути для когось образливі.

Річна передплата від 1 січня 1979 р.: США і Канада \$10.00, Австралія: \$5.00 австр., Австрія: 100 шіл., Аргентина: 10 нових пезів, Бразилія: 200 кр., Бельгія: 150 бел. фр., Великобританія: 2.00 фунти, Німеччина: 12.50 нім. мар., Франція: 15 фр., Швейцарія: 15 шв. фр. Ціна одного числа у США і Канаді — \$2.50.

PLASTOVY SHLIAKH — a Ukrainian Quarterly Magazine,
published by PLAST — Ukrainian Youth Ass'n,

2150 Bloor Street West, Toronto, Ontario, Canada — M6S 4V7

Printed by KIEV PRINTERS LTD. — 2466 Dundas St. West, Toronto, Ont., Canada M6P 1W9

ПЛАСТОВИЙ ШЛЯХ

**ОРГАН
ПЛАСТОВОЇ ДУМКИ**

Торонто — Канада

ч. 4 (59)

жовтень-грудень

Редакційна стаття

НА ПОРОЗІ ЧЕТВЕРТОГО ДЕСЯТИРІЧЧЯ ЖИТТЯ В ДІЯСПОРІ

Тридцять років нашого життя поза межами України принесли багато нового. Перший Пластовий Конгрес 1948 року дав нам напрямні дії на нових місцях поселення. Другий Пл. Конгрес 1970 року спонукав нас глибше призадуматись над нашими завданнями в нових обставинах. Він сконфронтував погляди пластових поколінь, які вирости й розвинулися у різних світах, з новою дійсністю. Його завданням було також подати критичну аналізу виконання напрямних 1948 року, з'ясувати відношення Пласту до українського життя в діаспорі, накреслити дальший напрям дії та можливості на майбутнє.

У четвертому десятиріччі маємо нові пластові покоління всіх уладів. Виринуло багато нових труднощів праці, але й багато нових можливостей боротьби з ними. Маємо перемогу теорії багатокультурності над теорією "плавильного кітла", є можливості ближчого контакту з Україною (її представники прибувають до нас!), ми матеріально забезпечені. Проте самовиховання дуже ускладнилось. Як трудно нам тепер розвивати духову силу в молоді. Ще більше, ніж давніше бракує нам виховників. Наше новацтво, юнацтво і старше пластунство що-

раз менше має таких провідників, яких вони хотіли б наслідувати. Ми — старше покоління не передаємо молодшим дороговказів, правил поведінки, зразків випробуваних форм праці, недостатньо доводимо до свідомості молоді ідейні основи Пласту, виховники грішать недоцінюванням принципів, наприклад щодо мови, — вимогу пл. проби виготовити гутірку юнак виконав, написавши її про раси коней англійською мовою! Коли ж молоде покоління не перейме в доброму стані виявів життя і праці справжніх пластунів, тоді воно не подолає того неладу, яке старші йому залишать, воно розгубиться, зневіриться в Пласт.

Стан зневіри нам не грозить тепер, але виховники й провідники на місцях під тягарем трудів відчують втому, брак запалу. А це небезпечно. Без ентузіазму нема відчуття живих потреб, нема того внутрішнього горіння, що дає силу. Запал — це найдинамічніша властивість людини, вона свідчить про творче думання, про довіря до своїх сил, про здібність бачити якусь ідею у реальному житті.

Руйнують запал нездорові людські взаємини, зловна критика, обмови, недовіря і безосновні підозріння. Це завжди треба мати на увазі.

Перед нами черговий Збір VIII КУПО. У звітах, дискусіях і плянах цього Збору червоною ниткою проходить турбота: про ідейну єдність між крайовими пластовими організаціями, про те, як зберегти принципи самовиховної методи, як заактивізувати старше пластунство в Пласті й громадах, як допомагати виховникам у щоденній праці, щоб не було таких драстичних порушень вимог пл. закону в житті членства Пласту, які тепер трапляються.

Ми знаємо, що у пластових колах є багато критики, дискусій, нових поглядів про дію Пласту, застережень до виявів діяльності гуртків, куренів, станиць і вищих проводів. Треба вийти з ними на форум КУПО, на сторінки "Пл. Шляху". Бо спільним, дружнім, ясним, відкритим і щирим висловом думок до питань, що нас непокоять, можемо знайти на них розв'язки.

Великі діла підготовляються дрібними щоденними осягами. Аналіза стану УПС, що її містимо в цьому числі, виявила, який малий відсоток сеніорів активно цікавиться своєю організацією. А це негативно впливає на цілість діяльності

Пласту. Сеніорат і старше пластунство, вступивши у четверте десятиріччя, пригтовляючись до Збору VIII КУПО, повинні прийти на цей збір з оформленими дороговказами для молодших провідників, з випробуваними формами поведінки пл. виховника й провідника, з гаслами, з візією майбутнього Пласту. І хай буде критика, об'єктивне обговорення неуспіхів. Бо стан, коли спокійно можемо говорити про свої хиби, це справжній успіх. (ТГ)

Ми і наш народ

Гус, Ох.

НА СТОРОЖІ РІДНОГО СЛОВА

I.

Я бажав би, щоб це була радше гутірка, як доповідь. Гутірка на актуальну й додаймо, важливу для нас усіх тему.

Тема гутірки: цитата-парафраза з вірша Т. Шевченка "Подражаніє XI. Псалму" (від 1859 р.). Вона й вказує, що саме буде змістом короткої гутірки: тотальний наступ окупанта на українську мову з метою її знищити. Коротко — р у с и ф і к а ц і я. Але пригадаймо слова Шевченка:

Подражаніє XI. Псалму

"Воскресну нині ради їх,
Людей закованих моїх
Убогих нищих... Возвеличу

Малих отих рабів німих!
Я на стороні ноло їх
Поставлю слово..."

Пізніше на роковини Шевченка — Леся Українка писала:

На Роковини Шевченка

Щоб між нами не вгасало
Проміння величне,

Ти поставив на стороні,
Слово Твоє вічне.

Наведені слова обидвох українських поетів-геніїв вказують на те, що відродження новітнього українства й соціальне та національне визволення українського народу ці поети пов'язують тісно з рідним словом-мовою. Шевченко ставить на сторожі соціально принижених біблійне Господнє "слово правди", що в Лесі Українки перемінилось у **слово-крицю** самого Шевченка, — оце **проміння величне, слово його вічне — на сторожі**, — не лише нижчих, але й національно поневолених (рабів німих).

І от саме цьому "Вічному Слову" грозить смертельна небезпека. Перше — приниження, а далі — заборона й забуття. Нова офензива русифікації є для всіх нас, для українського народу, без перебільшення — національною катастрофою. Зацитую тут голос пл. сен. Михайла Добрянського, що досі найбільше старався усвідомити українську діаспору про цю загрозливу ситуацію в Україні:

"Русифікація України — це сьогодні найгрізніший визов російського комуністичного режиму, кинений нашому народові, одночасно й усім поневоленим народам СРСР. Зокрема в Білорусі й в Україні русифікаторський курс прибрав просто **божевільних форм і розмірів**". (Наш Голос, рік XI, ч. 4, квітень 1979).

II.

Питання: В чому зараз ці "божевільні форми й розміри русифікації" в Україні? А в тому, що з початком шкільного року 1980/81, себто з наступного шкільного року, навчатимуть російської мови в усіх класах, з передшкіллям включно, у школах загальноосвітнього характеру з українською мовою навчання в цілій республіці УРСР.

Заки скажу, які це може (й напевно буде) мати наслідки, декілька слів про школи в УРСР. Зasadничо є два роди середніх шкіл в УРСР: загальноосвітні й спеціальні (музичні, мистецькі тощо). До 1959 р., коли в УРСР була введена Хрущовська шкільна реформа з додатком про мову навчання, в загальноосвітніх середніх школах в Україні викладовою мовою була українська мова. Для меншин існували окремі середні школи з їхньою мовою навчання. Російську мову викладали з 4-ої класи (а з 5-ої третю, чужу мову). Закон з 1959 р. полишав

вибір викладової мови батькам дітей. На наслідки такої наче б то "демократичної" постанови не треба було довго ждати. Під тиском росіян, а також українських опортуністів, швидко почалась русифікація середніх шкіл, яка довела до того, що майже в усіх технічних і спеціалізаційних школах уведено російську мову, як викладову. Далі, в містах України і в загальноосвітніх середніх школах в більшості переважає російська мова, як викладова. Для прикладу скажу, що в Полтаві, місті Котляревського й колисці народження української сучасної літературної мови, як мене інформовано, немає ні однієї середньої школи з українською мовою навчання. У Чернігові й Одесі є по одній такій школі. Навіть у Львові 25% дітей вчиться в російсько-мовних школах. Дещо краща ситуація у менших містах сільсько-господарських районів України. Але й у тих містах існують школи з російською викладовою мовою, особливо у технічних школах, де вчаться українські хлопці й дівчата. Ті, що хочуть набути технічне знання і звання вже в середній школі, не мають в тому випадку вибору. Буває, однак, що й до загальноосвітніх шкіл з російською викладовою мовою, що повинна б обслуговувати потреби російської меншини в Україні, посиляють своїх дітей батьки українці, часом і з близьких сіл. Причина цього явища в тому, що з таких шкіл легше потрапити у вищі наукові заклади, що в своїх вступних іспитах вимагають перфектного знання російської мови, а то й літератури. Підневільний стан українського селянства, що закабалене колгоспною системою, спричинює те, що батьки селяни, щоб забезпечити краще майбутнє своїм дітям, готові зробити все, щоб допомогти цим дітям дістатись на вищі студії і вирватись із села та колгоспу. Очевидно, що крім політичного тиску, грають роль, як бачимо, економічні мотиви.

У зв'язку з наміченим пляном увести навчання російської мови в усіх класах загальноосвітніх шкіл в Україні, як і посилити інтенсивність її навчання в школах усіх видів (і поза школами), вже довгий час ведеться посилена кампанія, що її метою є оправдати цей лінгоцид. Свого роду "шептана" пропаганда вказує на "очевидні" різниці між мовою "селянською", себто українською, на її "низький рівень" та її "невиробленість", і мовою "культурно вищою", себто російською. Рівночасно йде відкрита пропаганда в користь російської мови з різними ідеологічними (по моему просто: ідіотичними) оправдан-

нями на її вивчення. Наведу для прикладу цитату із статті “Удосконалювати вивчення і викладання російської мови в загальноосвітніх школах і педагогічних навчальних закладах республіки” (Радянська Освіта, II/XI 1978): “Російська мова — мова дружби й братерства народів СРСР, яка сприяє активній участі трудящих у виробничому й громадському житті країни. Ґрунтовне оволодіння російською мовою має важливе соціально-політичне й інтернаціональне значення, відкриває перед радянськими людьми необмежені можливості для **прилучення** до багатой культури російського народу...”. І далі в тій же статті, “**учні добровільно**, з великим бажанням вивчають російську мову, яка стала важливим засобом міжнаціонального спілкування”. І вкінці: “Все це сприяє підвищенню рівня практичного володіння **мовою Леніна**”. (Підкреслення наші).

Ось такими аргументами про “багату культуру російського народу”, що до неї можна **прилучитись** (не, щоб її **пізнати**, вивчивши мову! Ні! Тут виразно говориться про **прилучення**, що є рівнозначне з русифікацією!) про “мову Леніна” (чому тоді не піти взад і не вимагати, щоб усі комуністи вивчали мову Маркса і Енгельса, себто німецьку мову?!), оправдується цей черговий наступ каззонної російщини на українську мову, як і на мови інших народів СРСР. Порядком підготовки цієї офензиви зроблено й заплановано цілий ряд практичних потягнень, що їх, бодай декотрі, варто тут згадати. І так, — у 1976 р. відбулась республіканська наукова конференція на тему: “Шляхи підвищення ефективності вивчення російської мови в школах УРСР — у світлі рішень XXV З’їзду КПРС”. У листопаді 1978 р. Колегія Міністерства Освіти УРСР затвердила окремий плян “заходів” щодо дальших удосконалень вивчення і викладання російської мови в початкових і середніх школах та в інститутах, де підготовляються кадри учителів, як також у дошкіллі та позашкіллі (мова, мабуть, про літні табори шкільної молоді!). Також минулого року введено деякі зміни в навчанні російської мови, як кажеється, у “експериментальному” пляні. Вже ведеться підготовка викладачів російської мови в тих клясах, що в них досі тої мови в школах з українською мовою навчання не викладали. Деякі учителі переходять відповідне перекваліфікування для того, щоб могли стати учителями російської мови.

Пляни підготовки введення навчання російської мови, як і сам початок уведення такого навчання з початком шкільного року 1980/81, розроблено і вкладено в загальний плян окремої п’ятилітки, що починається цього року. Це також неабиякий показник того, наскільки важливою являється ця справа для сучасного режиму. Пригадаймо, що всі важливі зміни, а то й сама побудова советської держави й суспільства плянувались і відбувались етапами кожних чергових загальних п’ятиліток. По аналогії тут заплановано спеціальну п’ятилітку для цієї важливої, з погляду доктрини злиття націй, справи.

Як довідуємось із статті “Радянська Освіта”, що її вже цитували ми вище, пляни цієї п’ятилітки лінгоциду, включають ось такі конкретні завдання: — розробка структур нових програм для навчання російської мови й літератури включаючо із змінами в навчальних плянах (себто відповідні пересунення годин та зменшення годин навчання інших предметів — можна сміло твердити, що саме зменшуватимуть поступово кількість годин навчання української мови); — збільшення в об’ємності й в інтенсивності навчання російської мови й літератури в усіх клясах загальноосвітніх середніх шкіл, як і в усіх інших типах середніх шкіл; — введення навчання російської мови від дошкілля починаючи, як вже було передше підкреслено, через усі роки навчання усіх середніх шкіл; — поліпшення методики викладів російської мови у школах, як і в позашкільному навчанні й вивченні цієї мови (курси для дорослих і т.п.); — видання нових і кращих підручників мови, методики її навчання, а також видання словників і творів російських клясиків літератури (все це, очевидно, за рахунок видань українською мовою!). Пригадаємо, що в Україні вже ловий час виходить такий методологічний журнал, що його завданням є підвищувати якість викладання й уліпшування методи вивчення російської мови. Він називається **Русский язык и литература в школах УССР**; — улаштування конкурсів-змагань у вивченні російської мови, свого роду стахановщина, на кращих читців та на написання школярами тематичних творів російською мовою; — організування олімпіад (на терені школи, а далі між школами: районів, областей і цілих республік) для школярів — змагунів із знання російської мови та літератури; — і вкінці, забезпечення матеріальної бази для виконання цього завдання, себто устаткування мовних лябораторій та забезпечення їх лек-

ціями мови на тасьмі чи платівці, забезпечення шкіл підручниками та російськими книжками у шкільних бібліотеках.

Якщо навіть дуже поверхово ознайомимось із цими плянами “мовної п'ятилітки” сучасного режиму в Україні, стає ясно, що йдеться про фронтальний і тотальний наступ російщини на українське слово, на українську мову, на душу народу.

Коли ці пляни й заходи будуть послідовно здійснюватись, а зараз не бачимо сили, що їх спинила б, то ясно, постає велика небезпека для збереження української національної субстанції. Про це М. Добрянський висловився так: “Комуністичний режим в Москві присудив українську мову на загибель. Це — один з найбільших злочинів ХХ-го сторіччя в ділянці культури”. (Див. його “Юнко, Юначе!”, **Слово, Листок Зв'язку УПС**, рік XXI, ч. 1/88, січень-березень 1979).

Тут варто завдати собі питання: яка остаточна мета такого мовного наступу з боку росіян?

Відповідь на це питання з одного боку більш чим очевидна: виховати — хай і повільним темпом (з огляду на те, що українська мова ще цілком не виключається, як мова навчання у школах) — кілька генерацій молоді в так зрусифікованім дусі, щоб для них українська мова стала не першою, а другою, і вкінці — непотрібною. А тоді — перестати взагалі її вчити в школах. Якщо так станеться, то українська мова стане ще одною мертвою мовою.

З другого боку можна сказати, що відповідь на це питання скомплікована, бо її належало б шукати в сучасних складних внутрішніх процесах самої імперії СРСР, як і в структурі міжнародних відносин сучасного світу. Та це дещо заширока тема і над нею не будемо застановлятися. Варто, однак, згадати, що росіяни здають собі справу з того, що народів азійської частини СРСР їм не зрусифікувати (вони й не хочуть!), а це означає конечну втрату цього простору в майбутньому. Зате вони числять на те, що українців і білорусів таки можна поглинути при сучасній техніці засобів комунікації та завдяки економічній і політичній структурі імперії. Тим самим все ще велика частина імперії буде врятована. За цим промовляють і об'єктивні історичні аргументи. Бо в минулому найкраще задержали були свою національну окремішність народи, що відрізнялись від своїх окупантів расовими особливостями, ре-

лігією (не віровизнанням) і мовою. У випадку росіян і українців — на перешкоді лише мова. От і пояснення цього сучасного російського наступу на українську мову.

III.

Пляни на “знищення Руси-України” не нові. Кували їх і в минулому. Та все таки народ пережив. Сподіваймось, що й останні пляни вирвати душу народові — не будуть здійснені. Сподіваймось, що народ найде в собі досить сили, щоб оборонити свій найбільший скарб, яким є **Слово Огненне**.

Але на нас спадає великий обов'язок допомогти й самим стати оборонцями рідної мови і тут, і там. Знову дозволи собі зачитувати друга Добрянського: “Українська громадськість у діяспорі не може залишитись пасивною супроти тієї русифікаторської кампанії, яка шаліє на Україні”. (Див. цитований вже **Наш Голос**, квітень 1979).

Чотири речі треба зробити:

1. Провести освідомлюючу роботу серед еміграції про заміри катастрофи та загрозу самотності українського народу. Ціла діаспора повинна в цьому співпрацювати й то впродовж багатьох років у майбутньому.

2. Довести до відома цілого цивілізованого світу (всіма можливими й доступними засобами) ці наміри лінгциду супроти вповні розвинутої мови, великого й культурного народу.

3. Дати піддержку всім тим нашим братам і сестрам в Україні, які обороняють рідне слово, вказуючи, що вони можуть числити на нашу постійну й успішну допомогу.

4. Всіми можливими способами пробувати перешкодити окупантові здійснити його пляни. Особливо треба вести інтенсивну боротьбу за збереження рідної мови серед українських дітей.

Чому в тій справі звертаємось до пластунів цим нашим Словом? Тому що: — ми є молодецька організація, у виховній системі якої рідна мова відіграє основну роль; — через наше членство можемо впливати на інші організації й загал суспільства, спонукуючи їх до відповідної дії в тій справі. Оборона українського слова — це наш святий обов'язок.

Оксана Бризгун-Соколик

“СІМ ХИЖИХ КУЛЬ...”*)

Доповідь виголошена на святкуванні 100-их Роковин народження Симона Петлюри, Торонто, листопад 1979 р.

Цього року весь український вільний світ святкує сторіччя з дня народження Симона Петлюри, Головного Отамана армії і фльоти, голови Директорії, президента Української Народної Республіки.

Відзначаємо Симона Петлюру, який ціле своє життя присвятив ідеї соборності й незалежності Української Держави, який до останнього дня свого життя йшов прямим шляхом до здійснення мрій, для якого держава була понад усе.

Цього року відзначаємо сторіччя з дня народження людини, що перейшла в легенду, що започаткувала споху, яка триває ще й по сьогодні. Бо Петлюра — це уособлення боротьби за найдорожче, за найсвятіше. Це державницький рух, зупинити вже якого неможливо.

І даремне, що ще й сьогодні багато з нас шукають та підкреслюють негативи, чи замовчують і заперечують його творчі осяги й заслуги. Він — це постать, яку щойно перспектива років починає виявляти у величному світлі. Це особистість, яка, за словами Євгена Маланюка, “...живе і росте незалежно від призначеної їй кількості людських літ, росте і більшає, переступаючи границі звичайного часу...”

Сім хижих куль...

Забила Москва руками агента Шварцбарта людське тіло Симона Петлюри, але духа забити не могла. Через серце людини ціляв ворог в душу народу, але не забив народ, а навпаки — зміцнив, зцілив, з'єднав його. В трагедії смерті свого провідника народ змужнів, завзятішим став. І бачимо сьогодні, що ворог безрадний стоїть перед нашою твердиною духа. І хоч старається і з нутра, і з зовні розсадити її, даремний

*) З поезії Євгена Маланюка: “Двадцять п'ятого травня”.

його труд. Нашадки Петлюри, ті, що ще й не жили тоді, коли він загинув, ті, що й не сміли б про нього знати, відповідають в Україні на цей наступ ворога словами Симоненка:

Народ мій є, народ мій вічно буде,

Ніхто не перекреслить мій народ...”

Призадумаймося ж — ким є для нас Петлюра сьогодні. Яке відношення маємо до нього ми, ті, яких багато України й не бачили ніколи, бо народилися на чужині. А ще більше з нас не переживали доби підйому, доби державности нашої Батьківщини, а знаємо про те все тільки з книг та розповідей очевидців.

Чи Петлюра і його доба піде в забуття з відходом у вічність останніх із бойовиків з часу нашої державности та буде припорошеною книгою лежати на полицях бібліотеки, з якої стиратимемо порох тоді, коли святкуватимемо якісь роковини? Чи доба петлюрівщини, як свята ідея, буде надхнення для наших нащадків аж до часу, коли надійде наш Вашингтон?

Досі, на жаль, нема написаної джерельної обґрунтованої наукової праці чи монографії про Симона Петлюру. І нема нічого наукового чужими мовами про Петлюру та його добу, щоб гідно удокументувати наше недавнє минуле. З більших праць вийшли тільки два томи оригінальних праць Симона Петлюри під назвою: “Симон Петлюра — статті, листи, документи” — видані Українською Академією Наук у США та Бібліотекою ім. Симона Петлюри в Парижі.

Недавно появилася невеличка двомовна книжечка “Симон Петлюри — бібліографія”, в якій зібрані й упорядковані всі заголовки праць про Симона Петлюру до 1977 р. Книжечка надзвичайно помічна для всіх тих, хто цікавиться або студіює Симона Петлюри та його добу.

Переглядаємо сторінки книжок, газет, пригадуємо спомини батьків-очевидців. Перед нами зарисовується людина така, ніби, як ми, і ніби інша... От як бачить Симона Петлюру його сучасник — поет Євген Маланюк:

“Коли б ми, “самовидці”, що в більшості, занадто призвичаїлися до статі Петлюри, занадто освоїлися з його тонко-скептичною усмішкою, з його завжди голеним обличчям, з тим викришеним переднім зубом і попелясго чуприною, коли б ми могли подивитися на нього очима чужинця, людини сторонньої, може б і ми побачили в Петлюрі, крім добре знаного нам “Симона

Васильовича", ще дещо інше і, либонь, несподіване. Пригадаймо собі ті сірі, може і не такі то вже й типові для українця, очі, очі назагал ніби лагідні, що вміли так чарівно усміхатися. Аджеж Петлюра, як і більшість із галерії вождів, посідав у великій мірі чар особистої поваби, що нею притягав оточення. Але, може, не всі знають, що ті чарівно-сірі очі Петлюри, в певних моментах, уміли раптом крижано холонути й обертатися в непроникливо-зимну й тверду крицю, що за хвилину та криця починала кресати грізні іскри гніву, ставала незламно-гострою й виразно-небезпечною.

Ні, ті очі дуже й дуже мало мали в собі від розмареного українського півдня. Було в них щось північне, варязьке..."

Чужинець академік Федір Корш найшвидше оцінив Симона Петлюру. Цей великий вчений, пізнавши ближче Симона Петлюру, мав сказати:

"Українці самі не знають — кого вони мають серед себе. Вони гадають, що Петлюра — видатний редактор, патріот, громадський діяч тощо. Це все правда, але не ціла правда. Петлюра безконечно вищий за те, що про нього думають. Він — з породи вождів, людина з того тіста, що колись у старовину закладали династії, а в наш демократичний час стають національними героями. Живе він у несприятливих умовах, не може виявити себе. Та хто знає, чи не зміниться все навкруги нас? А коли зміниться, буде він вождем народу українського. Така його доля..." (Цитата за Максимом Славінським).

Знаменитий швейцарський журналіст Поль Дюбоше, передовий кореспондент I-ої і II-ої Світових війн надрукував у "Пті Парізієн" 11 липня 1919 року інтерв'ю з Симоном Петлюрою. Він писав:

"Але це не поведінка, чи розмова, які притягають увагу, а саме обличчя Петлюри. Воно дуже живе, і зраджує інтенсивні почуття та звичку, здається не вроджену, а набуту в боротьбі до енергійних рішень. Під сивим волоссям і широким чолом із трохи запалими скронями сяють ясні, блакитні очі, хоч з виразом втоми. Уста свідчать про звичку думати і переводити свої думки в життя. Але його обличчя часто застигає в милій усмішці. Це мрійник, що ввижається під маскою трибуна, мрія якого робить його незламним. Ця усмішка зворушення і нетеперішності Петлюри є тверда і загрозлива..."

Французький журналіст Пеліс'є написав у квітні 1919 року відкритий лист до публіциста Ерве: "У день мого приїзду до Києва, як одного з представників французької амбасади в листопаді 1917 року, я познайомився зі загальною ситуацією тут, та Симоном Петлюрою, українським провідником і визначним супротивником большевиків, і тому приятелем нас французів. Історія колись покаже, мій дорогий Евре, що заходи, зроблені цим передбачли-

вим і великим чоловіком, розбили пляни його противників, і хто знає, чи не врятували вони цілу європейську цивілізацію... ..Петлюра — організатор і провідник молодих українців, друзів демократії, ворогів большевиків і німців... Його популярність янась фантастична: її можна порівняти хіба з успіхами Наполеона Бонапарте при його повороті з Єгипту, або з популярністю Гарібальді..."*)

Сучасники згадують Петлюру як життєрадісного, повного оптимізму, а при тім відданого, працюючого та витривалого. Ця його, свого роду, впертість у справі стала причиною нової народної приказки: "Чого ти до мене причепився, як Петлюра до України" казали в Україні... Про його витривалість у праці свідчать збірки великої кількості його друкованих праць, рецензій про культурні події того часу, розвідки, статті, наукові праці. Ширинь його зацікавлень величезна. Про це кажуть ось цих кілька заголовків: "Про Державну Раду", "Революція в Росії і європейська преса", "Політичні українські партії Галичини", "З української наукової літератури", "Пам'яті Миколи Лисенка", "До питання культурної творчості", "Ювілей Заньковецької", "Стан народної освіти і медицини на Полтавщині", "Іван Франко — поет національної честі" і багато-багато інших цікавих тем. Тільки самій проблемі літератури та літературної критики присвятив він понад 40 праць, для театру — понад 10... Працюючи над розвідкою "Причинки до історії переселення "турецьких запорожців" на Кубань", використав 27 писаних праць! Його праці обґрунтовані, мають гарний стиль та мову, ясність думки та вислову. І з такою підготовкою, з таким знанням, з таким всестороннім розумінням національних, культурних, економічних та інших процесів, людина універсально освічена — Симон Петлюра, за пророчими словами академіка Федора Корша, стає на чолі нашої держави. Яка шкода, що не багато наших сьогоднішніх провідників мають таке широке зацікавлення різномірними темами та так ґрунтовно на них розуміються.

Симон Петлюра воював пером, переконував та будив читачів української преси як дописувач і редактор. Згадаймо хоч декілька періодиків, в яких друкувалися його праці: "Добра новина" — Львів, "Праця" — Львів, "Селянин" —

*) Оксана Бризгун-Соколик: "Чужинці про Симона Петлюру", "Жіночий світ", 6/1976.

Чернівці — Львів, “Воля” — Львів, “Вільна Україна” — Петербург, “Слово” — Київ, “Науково-літературний вісник” — Львів, “Записки Наукового Товариства ім. Шевченка” — Львів, “Украинская Жизнь” — Москва, “Трибуна України” — Варшава — часи еміграції, “Тризуб” — Париж і багато інших. Остання стаття появилася у “Тризубі” в ч. 33 в 1926 році.

На еміграції Симон Петлюра написав надзвичайно цікавий та глибокий есей “Сучасна українська еміграція та її завдання”, що вийшов брошурою в 1923 році. Кілька підзаголовків тієї праці можуть бути доказом, що Петлюра перед 50 роками даліше бачив, ніж ми сьогодні; наприклад: “Організація виступів перед світом в справі наших державних домагань”; “Праця серед міжнародних наукових об’єднань”; “Участь в європейській пресі та журналістиці”; “Праця над створенням перекладної літератури”; “Праця серед національних меншостей, емігрантів з України”; “Видавництво книжок”. І таких підзаголовків є 30. У своїх писаннях він виявив велику скромність і повну посвяту громадській праці, бо цю колосальну працю робив він майже безкорисно. Напр.: з історії знаємо, що редагуючи “Украинскую Жизнь” у Москві, щоб могли утримати свою родину — дружину Ольгу з Більських та єдину дочку Лесю, Петлюра працював рахівником у транспортному підприємстві.

З Парижа, міста свого проживання, Петлюра — президент в екзилі, написав був листа до пані Косенко: “Очевидно, що помешкання з такими вигодами я залишив би за собою, коли б мав відповідну суму...”.

В іншому листі (до пана Гуменюка) з датою 10 травня 1926 читаємо: “Ще раз дякуючи за Ваше бажання допомогти мені персонально в моєму житті, повинен відмовитися від цієї допомоги. Я знаю добре, що й Вам оті долари з неба не падають. З мого боку було б зле, коли б я запрацьоване руками наших, хоч би і по приязному настроєних до мене людей, зужиткував особисто для себе...”. А далі в листі вияснює, що за дозволом п. Гуменюка він був би ці гроші використав на написання та друкування відповідної літератури, яку “...таємно будуть переправляти по призначенню в різні закутки України”.) Свій лист, передостанній лист перед своєю смертю, кін-

чає словами: “Я вірю і певний, що Україна як держава буде!”

Характерність і безкомпромісовість проявилися у Петлюри вже в молодому віці. Таким він залишився і до смерті. От спомин з його молодих літ: Перед самим закінченням полтавської семінарії Петлюра запросив на пробу семінарського хору, яким він диригував, композитора Миколу Лисенка. Хор виконував Лисенкову кантату “Б’ють пороги”, і то тоді, коли була заборона співати українські пісні (а коли хтось хотів їх співати, то міг співати, але іншою мовою, наприклад, по-французьки).

Розповідають, що про ці відвідини довідався ректор семінарії, і коли він увійшов до залі, де семінаристи гостили Лисенка, то почав сварити і семінаристів і Лисенка. А тоді Петлюра попросив ректора не ображати їхнього гостя... За це, очевидно, був покараний — його видалили з семінарії з так званим “вовчим білетом” — тобто, перед ним був закритий вступ до вищих шкіл. Петлюра не вагався стати в обороні правди навіть коштом своєї освіти.

Як справжній щирий демократ і людина глибокої культури Петлюра толерантно та по-державницьки підходив до розв’язання проблем національних меншин України. Ця риса показалася вже також в ранній молодості. У передмові до п’єси Чірікова “Євреї”, яка вийшла в перекладі, Київ, 1907 року, читаємо: “...Страждання Нахмама з “Євреїв” Чірікова викличуть глибокі співчуття у кожного, хто і не належить до тієї нації, якій волею історичної долі судилось нести тяжкий хрест утисків і насильств...” А 26 серпня 1919 р. Головна Команда Військ УНР видала наказ, підписаний Симоном Петлюрою, в якій сказано: “Лицарське військо, що несе всім націям України братерство, рівність і волю”. Яка друга держава того часу несла своїм мешканцям “братерство, рівність і волю”? А в зверненні до старшин і козаків української армії Головний Отаман Петлюра писав 12 жовтня 1919 р.:

“Пам’ятайте, що ви є кращі сини свого великого народу, який хоче жити своїм самостійним життям і нікого не хоче поневолювати. Кара на смерть мусить упасти на голову погромників і провокаторів. Ні один волос не сміє упасти з голови невинного”.

*) Петлюра не хотів за громадські гроші собі влаштувати вигідне життя. Він, хоч жив у біді, їх використовував на громадські потреби.

Ці офіційні документи УНР є покищо невідомі чужинцям та й багатьом з нас. І ворог до сьогодні розповсюджує наклепи на нашу молоду державу й її творців, а світ вірить. А ми досі не маємо обґрунтованих матеріалів чужою мовою, щоб цю брехню спростувати.

Симон Петлюра був вродженим провідником. Він здобув собі прихильників не нереальними, порожніми обіцянками чи своєю облесливістю, арогантістю. Він говорив спокійно й переконливо, і як учасники згадують, завжди з візією Держави, яка неминуче мала бути, як тільки ще трохи прикладеться зусилля... Приїхавши як делегат на перший Всеукраїнський Військовий З'їзд у Києві — травень 1917 року, був обраний до президії Українського Військового Комітету і незадовго став першим генеральним секретарем військових справ. Петлюра, цивільна людина, не військовик, зацікавився військовими справами, працюючи в 1902 році під керівництвом визначного вченого професора Федора Щербини над архівом Кубанського Війська, яке було нащадками запорожців — останніх могикан української самостійності XVIII століття. Ця праця мала не тільки великий вплив на його національне думання, але, як ми вже згадали, зацікавила його військом. Петлюра на пості першого генерального секретаря збройних справ всю свою енергію спрямував на створення українських збройних сил, хоч деякі члени Центральної Ради ніяк не погоджувалися з його ідеями. В кінці 1917 року, не погоджуючись з політикою В. Винниченка — голови тогочасного уряду, кидає свій пост, виїжджає на Лівобережжя і там на власну руку організує Гайдамацький Кіш Слобідської України, в переконанні, що Україні необхідно мати своє військо. Петлюра перший — ще в січні й лютому 1918 року зрозумів потребу реалізації Мазеппинового гасла "През шаблі маєм права...". Не довелося довго чекати: Петлюра із своїм Гайдамацьким кошем відіграв вирішальну роль в боях за Київ, ліквідації большевицького повстання в січні й лютому 1918 р.

За гетьманського уряду Петлюра, хоч і не погоджувався з пронімецькою політикою, та й з інших причин, він як справжній вроджений провідник не міг бути осторонь політичного життя, працював там, де уважав, що може найбільше допомогти. Кандидував на голову Київського Губерніяльного Земства і був обраний на цей пост. Про його працю на цьому

пості дуже позитивно висловився один з найвидатніших економістів-теоретиків — проф. Кость Мацієвич.

У його плянах було: створення в кожній українській землі земської електричної станції, бруккування великих історичних шляхів, перебрання Земським Союзом керування всіма маєтками, що мають історичний та культурний характер, влаштування зракових народних шкіл і багато інших проєктів. Працю повну ентузіязму перервало кількомісячне ув'язнення, яке по виясненні показалося помилковим, бо закиди проти Петлюри були неправдиві.

Після протигетьманського повстання Петлюра увійшов до складу Директорії, де очолив армію УНР як її Головний отаман. У важких внутрішніх і зовнішніх умовах десять місяців він очолював збройну боротьбу армії УНР, а потім об'єднаних армій УНР і УГА проти большевиків, Денікіна. А після виїзду Винниченка за кордон, став головою Директорії. В цьому часі написав свій знаменний лист до Української Соціал-Демократичної Революційної Партії, членом якої він був вже довгі роки:

"...Виходячи з того, що сучасна ситуація для України надзвичайно складна і тяжка, я вважаю, що в даний момент всі сили творчі нашого краю повинні взяти участь у державній праці. Не вважаю для себе можливим ухилитись од виконання своїх обов'язків, яко сина свого народу, перед Батьківщиною. І буду, доти це можливо, стояти і працювати при державній праці. З огляду на це я тимчасово виходжу зі складу членів Української СДПартії".

І тут маємо кредо Петлюри: Держава понад усе!

Мрійник, візіонер з невичерпною моральною енергією та інтуїцією ішов вперед. Мав відвагу бачити правду і не раз мусів робити непопулярні рішення в переконанні, що в дані моменти та ситуації це був найліпший вихід. Одним з таких контрверсійних рішень був союз з Варшавою, який, мабуть, був наслідком переходу частин Української Галицької Армії до Денікіна. Об'єктивні історичні, історична аналіза та майбутнє скажуть своє рішальне в тій справі слово.

А Україна того часу складала вже фолклор, вірші та приказки й пісні, прославляючи його як визволителя з чужої неволі. Наприклад, в селі Костишиноград співали:

У Полтаві дощ іде, у Конграді слизько,

Утіняйте, комуністи, бо Петлюра близько...

Цікаво підхопив цей момент Євген Маланюк:

"Давно оспіваний у піснях, давно увінчаний в збірній уяві мас вояжд іще довго залишається предметом ялових дискусій серед інтелектуальної верстви народу. Бувши відразу безсумнівно аксіомою для безпомилкового інстинкту люду, вояжд іще довго залишається теоремою для тих верств, які розумом намагаються схопити те, що відчувати може тільки серце".

Любов чи пошана до когось чи чогось зроджується та плакається в ранньому дитинстві. Ми до певної міри є такі, якими виховали нас наші батьки. Ми виростили в добі, коли одні шанували та поважали Симона Петлюру, інші не шанували його так, як пристало культурній нації шанувати свого президента, а навпаки, поборювали його. У таких обставинах, на таких прикладах — яке відношення нашої молоді до Симона Петлюри? Який він вплив має на нашу молодь, що рідної землі не бачила? Молодь, що виростає в чужій країні, яка для неї є фактично рідною країною?

Ця тема складна й актуальна та вимагає, на мою думку, наукових дослідів. Бо її позитивна розв'язка матиме далекосяжні наслідки в житті емігрантів, коли мова про збереження їх національної свідомості.

Бо світлі приклади історії та динамічні й кристалні її провідники мали й мають завжди в історії людства вплив на молоде покоління. Якщо ми сьогодні вмітимемо передати нашим дітям так, як нам наші батьки, свідки подій, вміли це передати емоційно, переживати велич незалежної соборної модерної держави, показуючи реальні докази факту державності у таких речах, як марки, пашпорти, прапори, військові відзнаки, багату літературу тощо і, якщо ми вмітимемо забути дрібні людські хиби провідника тої держави, а поцікавимося трохи його позитивами, конкретною працею, осягами..., я вірю, що виховаємо покоління, яке не схоче починати від себе, а в минулому знайде початок прийдешнього.

Шановні присутні! Усвідомім собі, що ми мали державу, яку визнали Німеччина, Туреччина і багато інших держав. Ми мали амбасади-представництва в чужих державах і їхні представництва були в нас. Це ж факт, свідомість якого дає національну гордість!

**

Симон Петлюра має для кожного з нас інше значення. Для мого Батька — вояка армії УНР Симон Петлюра був та-

кож вояк у звичайній шинелі та незвичайним духом. Він їхній улюблений отаман, який притягав до себе щирістю, скромністю, довір'ям та характерністю. Багато вояків та старшин з того часу продовжували боротьбу за Україну в рядах Карпатських Січовиків, дивізійників та УПА. Для мене він голова держави України, хоч я її ніколи не бачила, доля якої скінчилася трагічно, але ми — моє покоління знаємо, що мрія стала дійсністю колись, і стане нею знов. Поляки мали свого Пілсудського, в державі, де я жила, обожнювали всі Масарика. А я мала Петлюру. Для мене він був символом чогось великого, що дає почуття повновартості й гідності.

Ким Петлюра для наших дітей? Наші малі сини першу більшу зустріч з Петлюрою мали, як ми пішли в Парижі на цвинтар Монпарнас покласти квіти на могилу Петлюри. Запитавши сторожа, де гріб пана Петлюри — я відчула, що принизливо зміряв він мене і сказав: "женерал Петлюра"... Для наших синів і їхніх ровесників Петлюра є історичною постаттю, для якої варто — в їхніх очах — просиджувати в бібліотеках та шукати в мікрофільмах правду про події його днів. І в їхніх очах та в очах їхніх друзів варто в пам'ять Симона Петлюри жертвувати свою кров в Червоному Хресті для рятунку потребуючих, як це зробили пластуни-юнаки — члени III-го Куреня УПЮ-ів ім. Симона Петлюри в Торонті в 50-ті роковини смерті Головного Отамана їхнього Патрона в 1976 році. Ці молоді юнаки-пластуни в своєму курінному гимні співають: "...ми нащадки Петлюри..."

А ким Петлюра для молоді уярмленої України? Наведу тут факт, який стався десь 1942-43 роках. Через Братиславу, в якій я в тому часі жила, переїздили транспорти молоді, яку німці вивозили до себе на працю. "Остами" їх називали. Ми їх зустрічали на залізничному двірці, одягали, годували... Молодий хлопець, десь років 18, запитався тоді мою маму — чи це правда, що Симона Петлюру забили, бо вони вірять, що їх дурять большевики, і що Петлюра повернеться в Україну...

Думки Симона Петлюри глибокі й актуальні сьогодні. У паризькій газеті "Тризуб" ч. 1 він писав:

"На українській еміграції лежить велика національна місія. Закон розподілу національних сил поклав на нас — тих, що живуть тепер на чужині, певну пайку праці, яку тільки ми, більше ніхто, можемо виконати. Вона полягає в дбайливому племанні державних традицій, здобутих під час кривавої

боротьби, в утворенні та розвитку культурних цінностей, потрібних для нашого всебічного звільнення, і в широко закресній програмово-інформаційній роботі, тісно зв'язаній як зі справою нашої визвольної боротьби, так і з поодинокими її потребами зокрема. Кожне з тих завдань в міру того, як ми його реалізуємо в тій чи іншій частині, зміцнює нас самих, а одночасно піднімає наші шанси назовні в опінії зовнішніх політичних і громадських сил”.

Шановні присутні! Відсвяткувавши сьогодні сторіччя з дня народження Симона Петлюри, не кладім книгу про нього в заборонений куток підвалу... Zobov'яжім себе тут сьогодні поглибити своє знання славного минулого та докласти зусиль, щоб передати в любові й пошані його тим, що прийдуть по нас. Бо “осягнення завтрашнього дня цілковито залежить від зусиль сьогоднішнього” — сказав Симон Петлюра.

Ми і наше довкілля

Слава Рубель

ТРЕТІЙ СВІТОВИЙ КОНГРЕС ТА УЧАСТЬ У НЬОМУ ПЛАСТУНІВ

Третій Світовий Конгрес Вільних Українців відбувся в днях 23-26 листопада 1978 р. в Нью Йорку, в готелі “Амерікана”.

Головним предметом нарад була допомога Україні в змаганнях за волю і незалежність, допомога українським політичним в'язням, прийняття програми деколонізації комуністичної імперії та, у протидію колонізації, прийняття такої програми, яка забезпечила б розвиток українських поселень у країнах вільного світу. В програму також входив вибір нового проводу СКВУ.

СКВУ дав поштовх до активізації різних організацій і установ, дав їм можливість використати цю небуденну подію для переведення важливих сесій. Потрібно було зробити ана-

лізу проробленої праці та застановитися над плянами на майбутнє.

Зареєстровано 719 учасників Конгресу, в цьому 459 делегатів, 48 членів Секретаріату з правом голосу та 212 зареєстрованих гостей. Кількість делегатів розподіляється так: 261 — США, 112 — Канада, 52 — Європа, 22 — Аргентина, 4 — Бразилія, 5 — Австралія, 3 — Венесуела. Кількість делегатів від Пласту: ГПБ — 5, КПС США — 3, КПС Канади — 3, разом — 11.

Праця комісій.

Комісії розпочали свою працю в середу 22 листопада, а саме: світова сесія українських журналістів і комісія прав людини. Інші комісії працювали в четвер 23 листопада. Всі комісії закінчили свою діяльність о год. 2-ій по пол., перед відprawoю Соборного Молебня, з участю Владик і численного духовенства. Найчисленнішими були — Сесія Комісії прав людини і Сесія молодечих організацій.

Сесія прав людини: На цій сесії пл. сен. Василь Маркусь виголосив доповідь на тему: “Переслідування релігії в Україні”. Очевидно, прихильність живих репрезентантів з України в особах Наді Світличної, генерала Петра Григоренка, Леоніда Плюща і Віктора Боровського причинилась до великого успіху сесії.

Світова сесія українських журналістів. Сесію відкрила і проводила нею голова Спілки Українських Журналістів Америки пл. сен. Ольга Кузьмович. Тут були порушені актуальні журналістичні проблеми, як: відношення журналістів до руху спротиву в Україні та впливу журналістів на вироблення української політичної думки, впливу їх на телебачення, цього найбільш поширеного комунікаційного засобу. Останню доповідь виголосила ст. пл. Ірина Макарик з Торонта. Вона розказала про можливості праці українських журналістів у телебаченні та важливість цього середника інформацій у сьогоднішніх обставинах. Подала присутнім до відома існуючі українські програми в Канаді, які втішаються великим успіхом. Відому дитячу програму “Тітка-квітка” можна постійно бачити в 8-ох містах Канади. Її зорганізували пластуни. Також від року працює українська програма на комерційній телевізії, яку ведуть наші молоді журналісти ст. пл. Ірина Макарик та ст. пл. Юрій Клюфас.

Пластуни, які були учасниками цієї сесії: Ольга Кузьмович, Ірина Макарик, Іван Скочиляс, Рома Сохан-Гадзевич, Василь Вергун, Ляся Старосольська, Василь Тершаковець.

Сесія молодечих організацій. Ця, друга з черги, найчисельніша сесія, була zorganizована з ініціативи Головної Пластової Булави в рамках Українського Конгресового Комітету Америки. Сесію підготувала і нею проводила пл. сен. Слава Рубель — І заступник голови ГПБ по виховних справах і віце-президент УККА, референт Молодечих Організацій при УККА. Доповідачами в першій частині були: пл. сен. Лариса Онішкевич — “Справи української мови серед молоді”, пл. сен. Іван Головінський — “Конечність збереження української ідентичності в діаспорі”, д-р Аскольд Лозинський (СУМ) — “Допомога молодечих організацій Україні”.

У другій частині відбувся панель на тему “Роля і завдання української молоді в українському громадському житті у вільному світі”.

У панелі взяли участь представники молодечих організацій, а саме: п. Роман Зварич — ТУСМ, п. Ігор Зварич — СУМА, пл. сен. Роман Вжесневський — Пласт, і представники ОДУМ-у, які брали участь в дискусії.

Модератором панелю був пл. сен. Любомир Романків, голова ГПБ, головою резолюційної комісії пл. сен. Люба Крупа, Головна Булавна УПЮ-ок. Реєстрацію перевів пл. сен. Петро Содоль, Головний Булавний УПЮ-ів.

Наукова Рада при СКВУ.

У рамках III СКВУ відбувся Ювілейний Науковий Конгрес НТШ з дев'ятьма сесіями, а на пленарному засіданні СКВУ заходом НТШ і УВАН відбувся панель, на якому виступили представники найвизначніших наших установ. В панелі взяло участь сім українських професорів. Тема: “Завдання української науки”. Пл. сен. о. Іван Гриньох підкреслив потребу коректування і доповнення цінних українських праць, які були викривлені марксісько-ленінськими ідеологами; пл. сен. Володимир Янів (ректор УВУ) зупинився над спеціальним завданням УВУ на тлі інших українських установ. Модератором панелю був пл. сен. Іван Головінський.

Також використано нагоду, щоби перевести основуючі збори Світової Наукової Ради. Зборами провадив пл. сен. Яро-

слав Падох, голова НТШ у ЗСА та правний дорадник ГПБ, а почесним головою обрано пл. сен. Володимира Яніва. На першого президента Наукової Ради при СКВУ обрано пл. сен. Ярослава Падоху.

СКВОР

У середу і четвер відбувся Пленум Світової Координаційної Виховно-Освітньої Ради. Предметом нарад були завдання СКВОР, а саме: координувати виховну освітню працю крайових, міжкrajових і світових організацій та установ, які безпосередньо або посередньо мають відношення до виховання української дітвори і молоді в країнах нашого поселення. Пл. сен. Ярослав Рак звітував як голова Координаційної Виховної Ради в ЗСА. Пл. сен. Анізія Мандзій, Головна Булавна УПН-ок, брала участь в підготовчій комісії. До управи СКВОР ввійшла пл. сен. Тоня Горохович, редактор “Готуйсь”.

У цій сесії взяла участь велика кількість пластунів і пластунок.

Заключна сесія СКВУ

Вона включала звіти Рад і Комісій, схвалення резолюцій і вибір керівних органів. Звітували голови поодиноких Рад, між ними: пл. сен. Зенон Дуда, діловод пластових видань при ГПБ — від Суспільної Опіки і пл. сен. Ярослав Падох — від Наукової Ради.

В Комісії Світової Ради Суспільної Опіки брали участь: пл. сен. Дарія Бойдунік, делегатка СФУЖО, і пл. сен. Христя Навроцька, делегатка УККА, яку обрано до контрольної комісії Світової Ради Суспільної Опіки. Під час Конгресу відбулося засідання Світової Комісії Року Української Дитини, а заступницею голови цієї комісії обрано пл. сен. Христю Навроцьку.

У склад резолюційної комісії ввійшли: пл. сен. Ольга Кузьмович, редактор “Юнака”, пл. сен. Дарія Франкен — Головна Булавна УПС і пл. сен. М. Денисенко.

Почесні гості Конгресу

Пл. сен. о. Іван Гриньох — ЗП УГВР

пл. сен. Роман Барановський — УНДО.

До складу ділової президії обрано: пл. сен. Петра Саварина — Едмонтон, Канада, пл. сен. Юрія Денисенка, який репрезентував Союз Українських Організацій в Австралії.

Ми і наше минуле

Ганка Коренець

СИЛЬВЕТКА ЦЬОПИ

(У 10-річчя смерті пл. сен. кер. Кекилії Паліїв)

Все, що мав у житті, він віддав
Для одної ідеї,
І горів, і яснів, і страждав,
І трудився для неї. (Іван Франко)

Цьопа була ідеалісткою. Усе своє життя присвятила виховній праці у Пласті та педагогічній у школі. Знаємо її — як людину високих прикмет духу, волеву сильну індивідуальність, людину незламного характеру й невсипучої праці.

Такі непересічні прикмети її характеру та інтелекту висунули її швидко у передові ряди наших громадських діячок. Мала вичуття потреб часу й тому планувала й успішно проводила багато акцій (організувала фонди для праці нелегального Пласту, допомогу потерпілим від повені дітям, опікувалася юнацтвом у німецькому війську, уможливила приналежність до Пласту дітям селян з центральних земель України, виїхавши з ними до табору в Шляйсгаймі, виїхала до Великобританії з подібною метою, організувала численні успішні пластові імпрези, зустрічі, акції тощо). До праці добирала собі завжди гурт людей, зокрема з-поміж молоді. Молодь любила працювати з нею, бо подивлялася її прикмети духа, захоплювалася нею, дарма, що Цьопа ставила до неї дуже великі вимоги.

Як провідник виховання мала велике фахове знання і досвід. А поруч з цим виховувала інших великим прикладом свого життя. Уважала, що особистий приклад провідника — це найважливіший засіб і запорука успіху у вихованні. Завжди підкреслювала потребу самодисципліни й самопосвяти у праці виховників.

Всі ми, що з Цьопою співпрацювали, знаємо її стиль праці. Доцінювала потребу працювати гуртком, бо знала з досвіду, що громадські діячі повинні конфронтувати свої погляди з поглядами інших і на тій основі творити властиву оцінку проблем. “Як я дивлюся на всі рухи і всю роботу, не тільки нашу українську, то бачу, що властиво якраз від того — чи є гурт людей, присвячених якійсь ідеї — залежить увесь успіх! Навіть, якщо б був час великого занепаду — то є можливість починати наново. Я особисто без такого почуття не можу вести будь-якої роботи”. Приступаючи до праці, завжди мала план, візію успіхів. Про це висловлювалася:

“Виховний план повинен творити певну систему, яка повинна в першу чергу ясно визначувати мету і завдання, терен та методу, щоб ті, які реалізуватимуть план, ясно бачили мету, але щоб могли до певної міри передбачувати та визначувати висліди праці. В той спосіб вони зможуть нести повну відповідальність перед собою і суспільністю.

Терен виховної дії повинен теж бути визначений з огляду на доцільність та пляновість виховних намагань серед даної суспільності. Метода — найтрудніша складова частина системи, якої опрацювання вимагає теж непересічних здібностей, знання, досвіду, а до певної і “іскри Божої”. Сама метода мала б подати найвідповідніший спосіб та засоби, якими виховна мета мала б реалізуватися”.

Запевненням успіху праці Цьопа uważала необхідною однозгідність у пластових провідників щодо ідеї, мети, у методі праці й у підході до молоді. В житті перестерігала відому засаду — праця з молоддю може починатися лиш там, де є пластовий виховник. Остерігала завжди перед нагинанням, викривлюванням пластових виховних основ в еміграційних умовах, зв'язаних з впливами чужого середовища, із трудами реалізування пластової методи.

Все життя Цьопи було сплетене з Пластом. Вона беззастережно вірила у Пласт як виховну систему. Вірила, що пластові виховні ідеали мають свій корінь в українській психіці. Бачила схожості поміж Пластом та ідеалами Мономахового “Поучення дітям”, у ідеології козацтва, у творчості Тараса Шевченка, Івана Франка, діяч Українських Січових Стрільців, пластунів, що були в їх рядах, пластунів — учасників Закарпатських Січовиків, вояків Української Дивізії “Галичина”, бійців УПА з її легендарним Тарасом Чупринкою — вихованцем Пласту.

Тому з переселенням Пласту на нові місця поселення, наголошувала потребу поглибити зміст виховної пластової праці через селекцію виховників і членства шляхом вишколу, преси й посібників для виховників і молоді. Правне забезпечення Пласту у нових країнах вона уважала доцільним, але не за всяку ціну. Її турбувало питання: “Якраз Пласт є нині спроможний стати основою для виховання провідників української молоді за кордоном в цей критичний для України момент? А якщо ні, то яка найгідніша повинна бути наша постава?” — питала інших провідників. Боялася загрози асиміляції, зокрема у світоглядній сфері. Бож вона може довести до “охолодження” національних почувань, до затрати вичуття пекучих національних потреб, послаблення почуття споріднення з рештою нації та її долею, звороту до матеріалізму, неспроможности у багатьох членів Пласту доцінювати безкорисну суспільно-громадську працю, затрати чуйности до зберігання вартостей духової української культури, якої цінності можуть збагатити і скарбницю вселюдської культури. Через те часто вказувала на негативи й помилки у праці Пласту, бо через їх аналізу можна пізнати причини і знаходити засоби поправки. Бо, — як казала — “пластові завдання, якщо довший час залишаються невиконаними чи виконаними неправильно, у висліді дають не сам брак виконання пляну, недотягнення подане у звіті, але відібрання кожночасному молодому пластовому поколінню безповоротної нагоди до успішної розгрі “Великої гри” пластового життя”. Вона мала відвагу виявляти свої турботи, коли виглядало, що грозить небезпека для “чистоти пластової ідеї й основ Пласту”. Тоді не щадила терпких слів тим, що ці справи легковажили.

Як педагог, громадська діячка та провідник Пласту Цюпа ясно здавала справу з того, що у формуванні духовости велику вагу мають такі заходи, як зберігання традицій, ритуалів, оберігання їх перед чужими впливами через відповідний стиль життя наших родин — устаткування домів, наявність у них українського культурного життя, своєрідного побуту, ідейне наставлення батьків тощо. Тому й серед завдань жіночих організацій в першу чергу бачила:

1) освіднення і зміцнювання почуття відповідальности дому за виховання молодого покоління;

2) забезпечення дітей освітою з українознавства на відповідному поземі;

3) освіднювання батьків в тому, щоб дбали про відповідний стиль домашнього життя, за якого буде зрізничкована важність видатків, переваг видатків на культурні потреби, а не на матеріальні вигоди;

4) свідоме підібрання відповідної молодечої організації для своїх дітей та тісна з нею співпраця, узгоднюючи виховні пляни.

Щоб оминути нездорову конкуренцію поміж молодечими організаціями, творила, працюючи в системі СКВУ над Українською Виховною Системою, координаційні осередки молодечих організацій. Таким чином плянувала запевнити українській спільноті в діаспорі одність виховної та зрізничкування праці молодечих організацій, згідно з їхніми особливостями та основними завданнями.

Наскільки переймалася вона цими проблемами, вказує її лист, що його писала, перебуваючи самотня в нових обставинах, майже без стичности з українцями:

“...мушу Тобі сказати, що досі мені ця присутність “із собою” ще не надокучила. Ще дуже багато є такого, що мені заняло б час. Це толкую я собі тим, що дуже інтенсивно я жила перед тим. Я чую досі, що всі враження, які я дійсно глибше сприймала, були такі інтенсивні, що їхню силу чую ще досі. Це вже така моя вдача і тому тяжко змінитися, змінити свої переконання, свою віру і свої розчарування. Але в тому всьому є щось із того стилю, що мені по душі, бо певно це у мене природньо дане”.

Апостоли! Апостоли потрібні сучасній Україні, а не ситі пристосуванці — “реалісти” з їх аргументами! Ні один духовний переворот не відбувся без апостолів. Сучасне українське відродження також неможливе без них.

Біймося втратити святе полум'я одержимости! Бо тоді залишаться аргументи, будуть множитись товсті монографії, але все це нікого не пробудить. Холодний скептик з його реторикою нікого не запалив і не запалить.

(Валентин Мороз)

Т. Горохович

КЕКИЛІЯ ПАЛІЇВ — ЇЇ “ЖИТТЯ В ПЛАСТІ”

(Жмүток дүмок у десяти роковини смерти)

У Торонті на цвинтарі “Проспект” на горбку її могила. Її відвідують старші й молодь. XVI Курінь УПЮ-ок у Торонті обрав Кекилію Паліїв своєю патронкою. Курінь разом з о. деканом Іваном Сиротинським — пл. кат. капеляном організують панахиди у Зелені Свята, юначки дбають про квіти й порядок на могилі.

Але ми, що знали подругу Цюпу у житті, що знаємо вартості її характеру, її вклад у пластовий рух, повинні змалювати духовість цієї Визначної Пластунки в усій повноті. Повинні передати образ її поколінням молоді, яка не мала вже змоги знати подругу Цюпу особисто.

Всі ми — співробітники її — часто стверджуємо, що коли вона залишила Пласт, його діяльність послабла не тільки розміром, але й якісно. Це ствердження не буде голословним, коли приглянемося до сучасної діяльності Пласту. Що правдиво пластового мають наші теперішні табори? Яке пов'язання поведінки юнацтва з вимогами проб? Приємні зустрічі, забави, прогулянки, змаги, ігри, святкування без усвідомленої мети їх, без рамок пластового закону, без доброї підготовки — чи справді мають вони виховну вартість? Чому старше пластуництво, теперішній молодший сеніорат не витримують конфронтації свого існування з вислідами своєї дії? Та тому, що ми ось уже п'ятнадцять років після відходу подруги Цюпи з Пласту майже нічого не зробили й не робимо в УСП і УПС, щоб серед їх членства поглибити належне розуміння пластової системи, її ідейно-національного змісту й методи, тобто ми не робимо того, що є запорукою майбутності Пласту й про що так змагадася Покійна, чим вона так переймалася, шукала за партнерами, щоб справжній Пласт працею втримати при житті. Але їх у тодішньому пластовому середовищі не знайшла й тому залишила Пласт, щоб активізуватися у шкільництві.

Розглядаючи факт відходу з Пласту подруги Цюпи з перспективи п'ятнадцяти років, розуміємо мотиви такої її поведінки. Вона не хотіла партачити пластування. Дрот також уважає це партачення дуже шкідливим. Ним ми викликаємо в молоді та в громадян невірні уявлення про Пласт. Їх опісля дуже важко виправляти. А подруга Цюпа до того ще й дуже боліла байдужістю деяких своїх співробітників до лиха, їх потуранням різючих проявів заперечення пластової ідеології у нашому житті. Уважала, що краще, хай Пласту не буде, ніж він мав би жити калікою. Деякі елементи мети Пласту можна — на її думку — успішно реалізувати в інших молодіжних організаціях. Пластові вимоги надто непосильні, завеликі для сучасної молоді. А неспроможність щиро й захоплено переживати Пласт, удавання таких переживань — це лихо гіпокрізії, яка вбиває всякі стимули до самовиховання.

У своїй доповіді п. н. “Поглиблїймо пластову працю”, виголошеній в 1947 р. на конференції пластових виховників в Ульмі Кекилія Паліїв пояснювала, чому молоді й багатьом дорослим так трудно зрозуміти важливість пов'язання мети й методи в праці Пласту. Мета й засоби її реалізації — це замкнене коло. Коли бракує першого чи другого — це не Пласт. Гармонійно розвинена людина — це мета. Щоб її досягнути, треба плекати спонук безупинно йти до мети, поборювати багато труднощів. Є багато помічників у системі Пласту. Першій з них — приклад провідника. Провідник не може вимагати від молоді того, чого сам не робить, він і не може передати їй того, чого сам не має. Дальшими помічниками є середовище гуртка, куреня, їх діяльність, але пов'язана з вимогами пластового закону, коли не буде в прогулянці, зустрічі, в програмі ватри тощо заперечення мети зайнять, тобто — коли на прогулянці не буде ніякого хуліганства, пиятики, нищення природи, коли на зустрічі буде дружба, зусилля в її учасників поборювати труднощі, спостерігати красу співжиття молоді з природою, коли буде доцільна програма, а не неробство і нудьга. Участь у громадських акціях дає молоді тоді радісне почуття сповненого обов'язку супроти ближніх, чи народу, коли молодь бере участь у акціях з власної спонуки, коли цінить мету їх. Тоді гурток не піде за заколядовані гроші до ресторану й не повітїає грошей з скарбонюк після закінчення прилюдної збірки.

Стиль пластування подруги Цьопа всі ми знаємо. Вона тому таким великим вкладом зусиль завжди припилюювала, щоб мета (теорія) і засоби (практика) йшли поруч. Тільки таким способом ведений виховний процес дає добрі виховні висліди. Не допоможе нічого модернізування таборів, одностроїв, зайнять, закону, не принесуть успіху ніякі вишколи, коли провідники не світитимуть молоді прикладом своєї поведінки, активності в Пласті, ідейності, посвяти, запалу. Не могла подруга Цьопа толерувати неробів на виховних постах (а їх ще до того відзначували ступенями, про це часто з обуренням висловлювалась молодь!), була вона завжди проти того, щоб виховниками були “капралі”, що вміють давати накази, а самі нічого не роблять. Їх неконсеквентна поведінка (наказують юнацтву уважати на українську розмовну мову, а самі того не роблять і то в присутності юнацтва, дають догану юнакові вранці, а при ватрі признають йому третю пробу!).

У моїй пам’яті збереглося багато моментів з поведінки подруги Цьопа як провідниці Пласту. Вони будуть добрими ілюстраціями до її духового образу.

Був січень 1949 року. На сходинах Головної Пластової Старшини в Мюнхені гостра дискусія про УПС, про переселення членства з океани, про майбутнє Пласту в нових країнах поселення. Більшість з нас вибиралась далеко за океани. По сходинах ми йшли пішки пізно ввечері від зупинки трамваю до касарень на Фраймані в густій мряці. Довго мовчали, і раптом подруга Цьопа заявила, що завтра є транспорт до Великобританії, що вона ним поїде в цю країну. Туди ніхто з пластового активу не вибирався. Хоч я не могла повірити в це, бож як за коротку ніч могла зліквідувати діловодство ГП Пластунок, зібратися, полагодити формальності тощо? Але так сталося.

Так само zareагувала й при ліквідації табору в Фюсені та при виїзді його мешканців до інших таборів. Не вибрала ні Берхтесгадену, ні Міттенвальду — таборів у гарних гірських околицях, де були її приятелі, знайомі, куди поїхала більшість громадських діячів, але прилучилася до малого табору біля Фрайману в Шляйсгаймі, щоб опікуватися в ньому дітворою — дітьми селян з центральних земель України.

Шляйсгайм — це був виїнятковий пластовий осередок. Тут діяв справжній Пласт, відбувалося справжнє самовихован-

ня. Діти й підлітки горнулися до Пласту, жили ним й творили його своїм життям щоденно. Ніколи не забуду моменту, коли юнаки під проводом гурткового Миколи, довідавшись про те, що в канцелярії ГПСтаршини через брак опалу цілу зиму ні разу не буда ogrіта кімната (а ми сиділи в плащах і багато доводилося працювати на друкарських машинках із закоцями руками), одного дня принесли на плечах з табору в мішках вугілля. Було радісно завжди перебувати в їхній домівці, в якій роїлося від новачтва, юнацтва, діти завжди декорували її, майстрували, плекали городовину на грядках, зживалися з доволішнім лісом і, наче губка воду, вбирали в себе виховний вплив своєї провідниці.

Рухлива й дуже жвава новачка Рая ніяк не могла довго вистояти на збірці в промені свого роя під час підготовки програми Свята Юрія. Ми були змушені позбавити її участі в іграх. Рая побігла до домівки, за якийсь час з’явилася перед своєю сестричкою й обидві пішли на розмову з подругою Цьопою. Рая при кінці наших зайнять несміливо підійшла до мене із словами: “Я вже не маю чортика, вигнала його, сестричка комендантка казала, що не можна дозволяти йому бушувати в серденьку”. Подруга Цьопа здалека дивилася на нас, мабуть хвилювалася разом з дитиною (Рая весь час скубала свою спідничку й переступала з ноги на ногу) — чи не треба комусь з нас допомогти полагодити якслід конфлікт дитини.

Подруга Цьопа, оселившись у новій країні, звітувала в листах до нас — представниць ГБулави Пластунок в п’ятьох різних країнах і континентах про свою працю у Великобританії. Усім нам відомо, що Пласт у цій країні зусиллями подруги Цьопа, а потім близької її співробітниці покійної Ганнусі Герасимович та інших став відразу на правильній і твердій основі. У 1952 році подруга Цьопа вже була в Канаді, діяла знову у Головному Пластовому Проводі та одночасно у КПСтаршині Канади, в Станиці Торонто та в коші пластунок і навіть у гуртку юначок, знаючи — скільки треба зусиль, щоб на дорогах чужини ми не блукали й не зійшли на манівці.

Успішність у її праці пояснюємо не тільки провідницькими здібностями, але також і тим, що вона завжди поєднувала теорію з практикою. Очолоючи Пласт, плянуючи його діяльність у світовому масштабі, подруга Цьопа реалізувала пля-

ни одночасно й у низових клітинах — у роях, гуртках, гніздах і куренях, надаючи тон і стиль праці пл. осередкові й країні. Для праці з'єднувала завжди великі гурти старших і молодших, які її подивлялися, любили, та які радо й з ентузіазмом співпрацювали. Через те й успішно могла вона провести такі великі акції, як:

— Підбирання щораз нових форм для пластової за змістом праці по забороні Пласту польською владою, а згодом і німецькою (шкільні читальні, доріст Рідної Школи, членство у “Вогнях”, літні оселі, праця у Відділі Молоді Українського Центрального Комітету (УЦК) при організуванні праці Виховних Спільнот Української Молоді, опіка над юнацтвом у німецькій армії тощо).

— Підготовка й проведення ряду зустрічей: в Монреалі для Сходу Канади й у Вінніпегу для Заходу під гаслом “А ми тую стрілецьку славу збережемо” (1954); перша Крайова Зустріч у Вінніпегу за гаслом “Київ — столиця України” (1955); Міжкрайова Ювілейна (у 45-річчя Пласту) Зустріч п. н. “Мандрівка землями України” (1957); зустріч у Вінніпегу під знаком Шевченківських святкувань, пов'язаних з відкриттям пам'ятника Шевченкові у Вінніпегу (1961).

— Опрацювавши рамовий роковий плян праці, що охоплює циклі релігійних і національних свят, пластові проби й вмілості, маючи на увазі суть пластування, подруга Цюпа організувала виховну працю за детальнішими роковими гаслами: “Київ — столиця України” (1955), “Плекатиму силу і тіла й ума” (1956), “Мандрівка землями України” (1957), “Не ти, не я, а ми!” (1958), “Пізнаймо добу Мазепи!” (1959), “Пізнай країну свого поселення і вклад українців у його культуру” (1960), “Моліться Богу, згадуйте один одного, свою Україну любіть” (1961), “Шануй минуле — працюй для майбутнього” (1962).

При нагоді зустрічей і праці за гаслами відбулося багато нарад, вишколів, змагів юнацтва, виготовлено багато різноманітного матеріалу, притягнуто до співпраці велику кількість батьків і фахівців з громадянства. Радісні, сповнені рухом, бадьорістю та завзяттям зайняття за підготовки цих великих акцій давали поштовх до праці, будили запал. А урочисті моменти й епізоди, як живі, стоять перед очима й досі, вони

залишаються у вдячній пам'яті про подругу Цюму — їх ініціаторку й надхненницю.

Вкладаючи свої зусилля і весь свій час у практичну пластову роботу, подруга Цюпа, на жаль, не змогла багато своїх думок передати нам на письмі, хоч вона й багато писала, але це були буденні речі з щоденного варстату праці. Проте, для практичної виховної роботи у цих матеріалах знайдемо багато всього корисного, знайдемо сліди методи, організаційної схеми праці та інтерпретацію подій щоденного життя Пласту подруги Цюпи. У Пластовому Віснику ч. 4/1962 р. вона так пояснювала успіхи діяльності Пласту в Канаді:

“Все ж таки, як не розцінювати пройдений шлях Пласту в Канаді, одного ми певні, що пластове життя почалося тут в гурті пластунів, як вияв глибоко закріпленої віри в пластову ідею, як відчута потреба душі. Почування ці становили ідейну силу гурту пластових однодумців, заохочували “новаків” і в висліді допомогли пластовій організації, може й проти сподівань багатьох, встоятись по сьогоднішній день”.

Життя подруги Цюпи було її “життя у Пласті” в дослівному розумінні. І тому з нього можна черпати живі приклади при розкриванні складностей пл. методи, поєднування мети й засобів пластування, черпати багато ентузіазму та духової сили.

Краса слова найяскравіше втілена в поезії. Захоплюючись віршем чи піснею, діти немов би чують музику слова. В кращих віршах поетичне слово розкриває найтонші емоційні відтінки рідної мови. Завдяки цьому дітям хочеться запам'ятати вірш. Дитина дістає величезну насолоду, повторюючи слова, що запали в її душу.

(В. Сухомлинський)

„Плекайте мову...“

Т. Горохович

ПРАЦЯ БАТЬКІВ НАД МОВОЮ ДІТЕЙ

У попередньому числі ПШ ми зупинялися над такими видами праці батьків над розвитком мови у дітей, як: розмови про працю дорослих, прогулянки в природу, спостереження над тваринами, над життям птахів, відвідини бібліотеки, будов нових будинків в місті. Всі ці форми вивчання мови не тільки дають змогу збагачувати словник дитини, але дають багато нагод для розвитку мислення дитини, вони є й успішними засобами виховання. Бо спостереження птахів, тварин, всієї природи розвиває в дитині любов до того всього, вивчаючи поетичні вислови про явища в довкіллі, розгадуючи загадки, розвиваємо розумову активність, спостерігаючи працю дорослих, можна повчити дитину, що засмічуванням вулиць додаємо зайву працю прибиральникам, зустрівши листоношу, дитина пізнає як працює пошта, які завдання листоноші тощо, а при цьому розвиваємо в дитині пошану до праці.

Правильна вимова звуків. У багатьох наших дітей, які приходять до українських шкіл, багато недоліків у вимові звуків. У них неправильна їх вимова, неправильний наголос, мова невиразна, неправильний темп і взагалі мала звукова культура мови. Діти вимовляють “по-дитячому” свої імена: “Таясик”, “Хануся”, “Мавуся”, замість “рибка” — “іпка”, замість “рука” — “лука” і т. п. Інші недоліки звуковимови — це пропуск звуків (“ямпа” замість “лямпа”) заміна звуків (“вампа” замість “лямпа”) і спотворення звуків (лямпа).

Пропуск звуків трапляється майже у всіх дошкільнят. Деякі діти пропускають навіть цілі склади з важкими до вимови звуками. Найчастіше пропускають сонорні звуки *р, л; шиплячі: ж, ч, ш, щ, с, з, ц* та звуки *к і г*.

Виправляти звуковимову можна такими іграми:

“Впізнай звук”. Вибираємо слова з тяжкими звуками (добре, коли той звук буде на початку слова, в поєднанні з голосним і приголосним та в кінці слова), пропонуємо дитині, щоб вона плеснула в долоні, коли почує напр. звук “ш”, “щ”, “ж” “з”. Дорослий називає слова: “сумка”, “шум”, “суп” або “жук”, “зуб”, “жінка”, “замок”, а дитина плескає в долоні, почувши потрібний звук.

Гра “телефон”. Підбираємо слова з шиплячим ж, ш, ч, щ та сонорними р, л, м, н. Провідник гри говорить пошепки слово на вухо, яке передається далі, останній вголос називає почуте слово. Якщо слово спотворене, треба запитати кожного учасника, що він почув.

Гра “Доручення”. Ставши на віддалі 5-6 метрів перед дитиною, кажемо їй принести потрібну річ, наприклад, **“Принеси мишку”** (миску?); **“Покажи зуби...”** Дорослий вимовляє ці слова, а дитина має їх повторити.

Добрими для розвитку слухової уваги є вправи: “Послухай, про що говорить кімната”, “Послухай, про що говорить вулиця, парк, ліс” (рипнули двері, шум мотора холодильника, свист поїзду, голоси людей, авт, сирена швидкої допомоги, спів пташок, шум дерев, лет літака тощо).

Можна також використовувати багато ігор на звуконаслідування: “Гуси-гуси”, “Коники”, “Горобчики”, “Воронята”. У гри “Коники” об’єднуємо двох дітей. Дорослі вивчають слова разом з дитиною:

Стук, грук, тра-та-та,
Відчинились ворота,
Вийжднаємо з двору ми, —
Но, поїхали...

“Коники” їдуть повільним кроком, імітуючи тупіт коней: “цок-цок-цок”. На слова “приїхали” зупиняються і промовляють: “Тпру...” Дорослий каже: “Коні пасуться” — повільно коники ходять і промовляють “і-го-го”. Подібно проводимо гру, наслідуючи лет горобчиків помахами рук, а їх щебіт віршиками “Цвірінь-цвірінь — журбу покинь”. Добре також спонукувати дітей наслідувати звуки розповідями від першої особи. Наприклад: “У нашого дідуся в Україні був великий сад. Коли я була маленька, ми завжди любили надслухувати звуки в природі. У саду тихо-тихо, тільки чути як листя шелестить: “ш-ш-ш-ш”. Іноді пролітає пташка. Махає крилами: “шух-шух”, я

увяляла, що десь чудова Жар-птиця пролетіла. А вранці я сама любила вставати раненько, щоб послухати: "тьох-тьох-тьох" іншої пташки, чи "цвірінь-цвірінь". А як сонечко випливало вгору, я чула, як бджілки на квітах "дз-дз-дз" співали, збираючи медок.

Після розповіді заохочуємо дитину повторити звуконаслідування. Є також і літературні матеріали з звуконаслідуванням. Для закріплення правильної вимови дошкільнята залюбки повторюють жартівливі віршики з повтореннями окремих складів:

Язик угору — ша, ша, ша;
Наша Маша в ліс пішла.
Язик до низу — са, са, са;
Укусила ніс оса.

Жа, жа, жа — ми побачили вужа	Ра, ра, ра — висока гора.
Жу, жу, жу — по галявині ходжу	Ру, ру, ру — хліб я беру.
Жи, жи, жи — мені допоможи,	Ар, ар, ар — загудів комар.
Жіжжі, жі — гострі ножі.	Ор, ор, ор — росте мухомор.

З молодшими школярами (6-7 років життя) корисно вивчати скоромовки на ті звуки, які дитина вимовляє нечитко. Скоромовки на з, с, ш, ч, ж. "Семен віз сіно", "Старшому синові пошили сині штани", "Всіх скоромовок не перевищискоромовиш", "Золоті жолуді зовсім пожовтіли". На звуки р, л: "Орел на горі, перо на орлі", "Білі барани грали на барабані", "На дворі трава, на траві дрова, раз дрова, два дрова, три дрова", "Летів перепел перед перепелицею, перед перепелятами", "Лелеко, лелеко, літаєш далеко".

Один з дідусів — приятелів Пласту, розповідає про навчання мови своєї 7-річної внучки такою успішною метою: Дідусь запитує Кассандру, що вона хотіла б з'їсти на вечерю. Дитина пропонує борщ і вареники. Після цього Кассандра записує все, що вона думає, що має бути в борщі. Згодом разом з дідусем викладають городовину, доповнюють тими продуктами, яких не згадала дитина й починають писати, як варити борщ. Теж саме з варениками. По вечері Кассандра переписує все на окрему картку, доповнює листом і висилає свою працю родичам в Україну.

Очевидно, навчання через дію, а не тільки словне, куди успішніше, ніж у класі відірвано від життя. Така метода має й свої виховні успіхи. Кассандра вчиться не тільки писати, варити, але й зживається з дідусем, з далекими родичами в Україні. А через них стає їй реальною і сама Україна.

З пластового життя

ДРУКОВАНЕ СЛОВО

(Доповідь на з'їзді станичних)

Недавно тому пл. сен. Марта Тарнавська, Чортоп. у своїй вичерпній доповіді про незарадний стан українського друкованого слова сконстатувала факт, що і українська громада, і організації роблять дуже мало, щоб цей невідрадний стан змінити. На жаль, Пласт як організація має на сумлінні той самий гріх. Бо в Пласті не тільки українські книжки і пресу загально, але також і свої власні пластові видання ніколи не кладеться на перший плян, там де вони повинні бути, але фактично трактується їх як маловажні речі. І то без уваги на те, що рекомендація ч. 5 Другого Пластового Конгресу заявила:

"Реноментація ч. 5 - 01: На видавничі справи в Пласті слід присвячувати не менше фінансових і людських ресурсів, ніж на інші сектори пластової виховної діяльності.

Обґрунтування: Друковане слово — книжка і журнали — є не лише важливим і незаступним засобом комунікації в пластовій організації, але й одним із найважливіших виховних засобів — на рівні з пластовими таборами та гуртковою системою. Друковане слово — теж один з найважливіших засобів нашої боротьби з денаціоналізацією. Така його роль мусить бнати офіційно визнана. Воно не сміє залишитися "жебраном" у пластовій схемі дії.

Пояснення: На жаль, дотепер Пласт не присвячував цій ділянці належної частини людських і фінансових ресурсів, часто звертаючи більше уваги на тіло, ніж на душу дитини. На плекання духовости дитини нам не сміє забраннути грошей!"

Мені здається, що нікого не треба переконувати у правильності цих тверджень, але — як і багато інших речей у Пласті — все гарно обґрунтоване і пояснене в теорії, а в практиці діється зовсім інакше. Як влучно завважила Ляриса Онишкевич в одному з минулорічних чисел "В дорогу з юнацтвом": "Ми навіть не вміємо шанувати своїх власних видань. Журнали для виховників, для юнацтва дуже часто поскладані на записаний полиці чи в пивниці. Ми вміємо видати велику суму

грошей на різноманітні речі більш-менш важливі чи потрібні, але не на книжки чи журнали". Навіть, якщо в даній станиці і є сяка-така бібліотека, то вона в більшості неживана, і нема навіть людини, яка дбала б про те, щоб впорядники і юнацтво користали з неї.

Станиця як організаційна клітина може зробити багато, щоб планоно вживати і трактувати пластові видання як частину постійної пластової діяльності.

Перш усього кожна станиця повинна мати активну підставову бібліотеку для виховників, в якій знаходились би річники пластових журналів, пластові підручники, правильники, енциклопедії тощо.

Кожна станиця повинна не тільки мати бібліотеку для юнацтва, але теж ентузіаста-фанатика — бібліофіла, який різними способами заохочував би молодих людей до читання, придумував би змаги і контести, відвідував би сходини та розповідав би про нові цікаві книжки і т. п. Кожна станиця повинна мати когось, хто щороку "кумулював би" показники-індекси таких журналів, як "ВДЗЮ", "Юнак", "Пл. Шлях" — щоб виховникам і юнацтву було легше знаходити матеріяли.

У кожній станиці повинна бути збірка інформацій — те, що американці називають "вертикал файл", де за предметовими гаслами знаходились би вирізки і перебиті статті з газет та журналів на різні теми, але головню на пластові та українознавчі. Це знов улегшило б підшукування матеріялів. Напр., коли юначка підготовляє сходини з гутіркою про українських дисидентів, то маса статей, які появились в останніх часах, була б для неї доступна.

Станиця може і повинна організувати вечори, присвячені писаному слову чи журналам, як напр. традиційні Вечори "Юнака", що їх влаштовує курінь "Верховинки" в Нью-Йорку. Теж дуже важлива справа — організувати конкурси дописів юнацтва та зокрема журналістичні курси. Ми мусимо планоно виховувати собі майбутніх редакторів, журналістів, дописувачів.

При кінці хочу підкреслити, що видавничі справи повинні ставитися на тій самій площині, що справи виховно-ідеологічні — це значить: на перший щабель в ієрархії вартостей. Чим скоріше ми це зробимо, тим довше будемо існувати. Прямо кажучи — це справа нашого самозбереження.

Наталка Соневицька, ПС

Адольф Гладилович

РЯТУЙМО НАШ ЖУРНАЛ

Важка недуга

Майбутній автор історії Пласту, мабуть, не забуде зарахувати до успіхів пластової організації в 1978 р. імпозантну, як на наші обставини, Міжкрайову Пластову Зустріч в Алберті. Зате навряд чи він згадає сумний факт, що стався в тому самому році — протягом року не вийшло ні одне число "Пластового шляху", який дванадцять років безперервно, хоч деколи із запізненням, появлявся в Торонті чотири рази на рік.

Однорічна перерва у видаванні єдиного в світі органу української пластової думки — симптом грізної недуги, яка із щораз більшою силою точить організм українського суспільства в діаспорі, і зокрема нашої пластової організації. Ця недуга докладно описана, між іншим, у редакційній статті "Пластового шляху" за жовтень-грудень 1977 р. п. з. "Чи може Пласт бути без преси, без книжок?" Кожний читач журналу мав змогу ознайомитися з цією статтею. Тому я не буду переповідати її зміст. Я тільки зверну увагу на факт, що в ній встановлена правильна діагноза недуги: "байдужність нашого членства до книжки й преси". А раз є діагноза, то і з захворюванням організму легше боротися.

Клопоти редколегії

Стаття "Чи Пласт може бути без преси, без книжок?" була, так сказати б, "лебединою піснею" тодішньої редколегії журналу; в тому самому числі повідомлено читачів, що це останнє число, яке зредагувала редколегія, і що "чергове число появиться в червні цього року під новою редакцією". Видно, що нової редколегії, яка б перебрала журнал, не вдалося склеїти, бо в умовах байдужого ставлення до нього великої частини сеніорів і старших пластунів нелегко було знайти гурт охочих його далі редагувати. Тим більша заслуга старої редколегії, яка в цій ситуації погодилася, не зважаючи на різні перешкоди, продовжувати редагування журналу. На жаль, коле-

гія почала свою невдячну працю у зменшеному складі — з колишніх дев'яток її членів залишилося в ній тільки троє. Не диво, що редакційна стаття в першому числі відновленого "Пластового шляху" мала промовистий заголовок "Подаймо помічну руку редколегії ПШ!"

Куди ми котимося?

За проявами байдужого, а то й негативного ставлення пластунів до "Пластового шляху" не треба далеко шукати. Між нами дехто відмовляється передплачувати журнал, бо, на їхню думку, ... він непотрібний. Інші його передплачують, але їм чомусь дуже важко за нього платити. Є й такі, які признаються іншим, що його не читають, бо він їм не цікавий або вони так зайняті, що на читання не стає їм часу (?). І кожному, що так чи інакше виправдує свій брак зацікавлення своїм пластовим журналом, здається, що він має рацію. Не бачить сердега, що таким чином він стає гробокопателем своєї преси. І який же приклад він цим дає своїм молодшим друзям?

Щоб не було запізно!

Та годі вже нарікати! "Пластун" каже наш незабутній Дрот у своєму "Житті в Пласті", "не розгублюється й не падає в розпач навіть у найважчих умовах". Тому й у тій важкій ситуації, в якій опинився наш журнал, треба бути нам доброї гадки. Ті, що живуть Пластом і тривожаться за його майбутнє, напевно прийдуть, у міру своїх сил і спроможностей, з допомогою "Пластовому шляхові". І то зараз, бо завтра може бути запізно.

НОВАЦЬКИЙ ВОГНИК

Сьогодні в нас надзвичайний четвер — шестилітня Софійна буде складати заяву вступу до Пласту. Чекаю на її прихід із школи, приготую швидко вечерю, — а думки десь далеко, через роки, біля тієї Святоюрської ватри, де я стала новачкою.

Софійна вбігає до хати, а з нею сміх та різні пригоди шкільного дня. Думаю, що вона ще не розуміє цього, що має статися нині ввечері...

Посередині кімнати блимає червоний новацький "вогник". 52-ге Гніздо УПН-ок із своїми гістьми - новачками 47-го Гнізда УПН-ів вітають новий Рій

"Зозульон" у своєму гурті. Сестричка Марта вміло веде програму свята: заява вступу та новацька пісня, "ракета", пісні, що їх майже всі знають і співають, переплітаються снечами; "Тарпани" показують "Підводний човен", "Зозульки" співають "Мій новацький сміх", а "Мурашки" та "Гусенички" інсценізують в дуже помислових костюмах дві пісні. "Сестричко-голубо..." співає новацтво, і сестричка гніздова розповідає про звірів — музикантів. Розповідь втягає всіх до співучасті, особливо тоді, коли треба галасом відганяти злих розбійників.

Вогник "догоряє". Сестрички, новацтво і батьки разом в колі співають новацьку молитву та передають "іскру дружби" навкруги. Здається вечір уже призабувся...

Та перед сном Софійна, яка не дуже то любить складати одену на властиве місце, обережно вішає свій новацький однострій на вішак (всі гудзики защебнені!), біля нього ставить "на струнко" пластові черевини, а нову жовту хустину, вигладивши обережно долонею, вкладає у спеціальний кутин шуфляди.

Дивлюся на те і знаю — перед пластунною новачкою Софійною стелиться нова мандрівка...

Мама

ПЛАСТОВА АКТИВНІСТЬ ЧЛЕНКИ УПС

Часто чуємо вислів: "Хто раз став пластуном, залишиться ним до кінця життя". Це правда, але тоді, коли той хтось став справжнім пластуном. Нижче подаємо текст листа, що його дістала Адміністрація Пл. В-ва, в якому мова саме про таку пластунку.

"На XIV Кр. Пл. З'їзді в ЗСА одною з важливих справ, що їх дискусювано, був тяжкий фінансовий стан Пл. В-ва, що видає "Готуйсь", "Юнак" і "Пластовий Шлях".

Між резолюціями З'їзду находимо одну, яка зобов'язує всіх пластунів — членів УСП і УПС та всіх батьків пластової молоді передплачувати принайменше один пластовий журнал.

Але велиною і приємною несподіванкою й особливою заохотою для всіх, що хочуть допомогти в цьому доброму й корисному ділі, був почин сеньорки, яка не забирала голосу в дискусії, але під кінець З'їзду підійшла до референтки пластових видань своєї станиці і зголосила свою конкретну поміч такими словами:

"Не знаю як довго ще буду жити й підтримувати Пластове Видавництво своїми щорічними передплатами. Не знаю, чи пізніше буду в спроможності висилати передплату. Тому тепер, коли ще можу — передаю на пластові видання 1000.00 дол. зі своїх заощаджень, а видавництво

хай пересилає мені "Пластовий Шлях" і все цікавий "Юнак" — поки можу читати".

Сердечно дякуємо нашій дорогій подрузі пл. сен. Ярославі Ціханській за її зрозуміння та продумане наставлення до пл. журналів, за її щедрий дар в сумі тисяча дол. з її заощаджень, які, згідно з її бажанням слід розділити по рівній частині поміж "Готуйсь", "Юнак" і "Пл. Шлях".

Сподіваємося, що щедрий даток нашої подруги викличе позитивну реакцію серед наших пластунів сеньорів і громадянства, яких допомога поправить існуючий фінансовий стан у пл. видавництві. Чек на \$1000.00 пересилаємо до КПС в ЗСА. Вітаю Вас нашим щирим СКОБ! Христина Турченко — реф. пл. видань".

Дирекція Пл. В-ва вдячна не тільки за значну фінансову допомогу, але ще в більшій мірі за вияв пластування, справжньої пластової постави та за доцінювання ваги її у житті Пласту. Дирекція Пл. В-ва.

ТРЕБА ДОПОМОГТИ

Відома письменниця Віра Вовк склала й видала антологію української літератури по-португальському — *Viburno rubro* (червона калина). Це корисна й доконче потрібна книжка у пляні поширити знання про Україну серед чужого світу. Ця антологія дає португальськомовному читачеві знайомство з українською літературою. Авторка намагається розіслати яких 300 примірників цієї антології до південно-американських бібліотек, де б були доступні читачеві.

Сама письменниця не має спромоги виконати це важливе завдання, бо примірник цієї антології коштує 20 дол. Їй треба допомогти в цьому доброму ділі та для української справи потрібному. Наша громада мусить допомогти, бо це теж один з наших обов'язків. Пластове братство може багато допомогти, взявши на себе організування для цієї мети грошових засобів. Цим виконає пластове добре діло. Звертаючись до поодиноких громадян та інформуючи їх про цю антологію, напевне нашим пластункам і пластунам вдасться приєднати відповідну кількість осіб доброї волі, які мають зрозуміння для такої культурної пропаганди та будуть готові вислати дар, хоч би на одну книжку (20 дол.).

Гроші треба слати на адресу:

Wira Selanski

Rua Sao Salvador, 24 Apt. 401

Laranjeiras Rio de Janeiro, RJ BRAZIL

Проблеми У.П.Сеньйорату

Орест Гаврилюк

АНАЛІЗА СТАНУ УПС

Від редакції: Крайова Булава УПС ЗСА надіслала нам велику працю (26 сторінок машинопису!), яка є вислідом обстеження стану УПС у ЗСА на підставі анкети, що її виповняли члени УПС. Проведена аналіза запитниками вимагала великого вкладу праці. Думаємо, що вона дала цікавий матеріал, який характеризує стан УПС у ЗСА, а з тим, мабуть, подібний він буде також і в інших країнах нашого поселення.

Повністю подаємо: вступ, методу, якою було проведено обстеження, висновки. В скороченні містимо подробиці висліду анкети.

Вступ. Виконуючи волю XI-го Крайового З'їзду УПС, Крайова Булава УПС взялася перевести аналізу сучасного стану УПС. КВ УПС рішила виконати це завдання шляхом опитування членства. В опитуванні ми бажали виявити погляди сеньорів/-ок на ряд сеньорських, як і загально-пластових проблем.

Метода. За допомогою при складанні відповідного запитника ми звернулися до 45-ох членів УПС — спеціалістів окремих ділянок, у які входили: вчителі, довгорічні пластові провідники, духовники, лікарі, політичні діячі, правники, психіатри, психологи, публіцисти, соціологи, філологи та фінансисти. Відповіді одержано від 11-ох осіб (факт, що лиш 1/4 запрошених уважало за відповідне відповісти — має свою мову!) У висліді складено 131 питань із таких ділянок:

А. Загальні особисті й пластові дані питання: (001-008). Б. Завдання й місце сеньорату (101-140). В. Організаційна побудова УПС (201-218). Г. Втрата членства (301-308). Ґ. Самовиховання (401-403). Д. Мова (404-407). Е. Вірність Богові (501-509). Є. Інші проблеми УПС (601-612). Ж. Пластова преса (701-708). З. Здоров'я (801-816). И. Різне, інші питання (901-905).

Щоб можна було реально сподіватися, що достатня кількість членів виповнить запитник, треба було подбати, щоб він не був надто довгий. Тому поділено всі питання на три групи й виготовлено запитник трьох типів:

I — охоплював питання ділянок А і Б (разом 48 питань).

II — охоплював питання ділянок А, В, Е і Є (разом 47 питань).

III — включав питання ділянок А, Г, І, Д, Ж, З і И (разом 52 питання).

Запитники помішано й поскладано, використовуючи табелю т. зв. “випадкових чисел” (Рендом намберс) та розіслано до осередків праці й до референта самітників відповідно до кількості їхніх членів. Кожний запитник був складений і зчіплений (запечатаний). У долучених інструкціях ми просили, щоб запитників не розпечатували, аж доки даний член не береться його виповняти. Ото ж, якщо інструкцій додержано, то залежало виключно від випадку, що даний член дістане той, а не інший тип запитника.

Щоб досягнути по змозі більшу участь, ми просили виповняти запитники на сходинах осередка праці. Запитники мали бути виповнені на анонімній базі. Кожний член, скінчивши запитник, мав скласти його й віддати провідникові, а той мав відразу зчепити його спиначем і зібрані запитники відіслати до КБулави УПС. Неприсутнім на сходинах членам ми просили передати запитник додому для виповнення й переслати їх прямо до КБ УПС, не подаючи зворотної адреси.

Висліди. Виповнені запитники одержано від 21 (з усіх 29) осередків праці та від окремих членів. Дарма, що були пригадки, не одержано запитників від ОП: Албанської округи, з місцевостей — Честер, Елізабет, Гемпстед, Лорейн, Нью Гейвен, Рочестер і Філядельфія.

Разом вплинуло 255 запитників, тобто від 30% членства. З того надійшло 91 запитників типу I, 86 запитників типу II і 78 запитників типу III. Тому, що деякі члени не відповіли на всі питання, кількість відповідей на поодинокі запити є де-що менша.

Нижче подаємо вибрані питання, зазначаючи при кожному скільки осіб відповідно на нього та який відсоток з тих, що відповіли, вибрав кожну можливу відповідь:

001. Чи ти є: (відп. 243), 40% а. сеніорна, 60% б. сеніор.

002. Твій вік: (відп. 246) — 4% а. нижче 35 років, 22% б. 35 — 44 роки, 33% в. 45 — 54 роки, 15% г. 55 — 64 роки, 26% г. 65 або більше років.

003. Родинний стан: (відп. 246). 9% а. вільний (ніколи не був/-ла одружений/-на, 86% б. одружений/-а, 4% вдовець/-а, 2% г. розведений/-а.

004. Віровизнання: (відп. 246) — 95% а. — католицьке, 5% б. — православне, 0% інше.

005. Сеніорський ступінь: (відп. 240) — 9% а. прихильник, 28% б. сеніор праці, 45% в. сеніор довір'я, 18% г. сеніор керівництва.

006. Де ти вперше став/-ла членом Пласту? (відп. 228) — 49% а. на еміграції в Європі; 16% б. на північноамериканському континенті, 36% в. на українських землях, г. 0% деінде.

007. В якому уладі ти почав/-ла пластувати? (відп. 226) 34% а. УПН, 54% б. УПУ, 7% в. УСП, 6% г. УПС.

008. Яка велика твоя станиця? (відп. 229) 39% а. велика (Дітройт, Клівленд, Ньюарк, Нью-Йорк, Філядельфія, Чикаго). 31% б. — середня (Бофало), Вашингтон, Гартфорд, Лос Анджелес, Пасейк, Рочестер, 24% в. мала (всі ін.) 7% г. я самітник/-ця.

101. Що з наступного не є завданням УПС? (відп. 52) — 52% а. запобігати мішаним подружжям, 23% б. спонукувати членів до участі в громадському житті, 15% в. об'єднувати сеніорів і сеніорок, 17% г. познайомлювати чужонаціональне довкілля з українською проблематикою 8% г. піддержувати товариське співжиття, 17% д. плекати традиції Пласту; 13% е. спонукувати членів до праці в Пласті, 27% е. стимулювати членів до розвитку особовостей.

102. Сеніорат повинен (відп. 85 осіб): 9% а. відокремитися в товариство колишніх пластунів/-ок, бо Пласт — це організація молоді й ми не повинні їй заважати; 44% б. віддати провід Пласту в руки молоді, помагаючи їй порадами й фінансуванням; 45% в. надавати тон Пластові й активно його вести; 21% г. формально бути складовою частиною Пласту, але не мішатися до діяльності молоді.

103. УПС повинен: (відп. 86). 95% а. бути для молоді прикладом українського патріотизму; 21% навчати пластунів/-ок української мови; 20% в. навчати українознавства; 21% г. організувати й вести українські школи; 5% г. не робити нічого з повищого.

104. Чи УПС повинен бути і матеріальною базою Пласту? (відп. 89). 7% а. ні, бо УПС уже досить навантажений працею в Пласті; 20% б. так, бо ніхто інший нам нічого не дасть; 83% в. УПС повинен організувати для Пласту матеріальну базу з різних можливих джерел.

105. УПС вив'язується із своїх завдань (відп. 84). 2% а. на 100%, 11% б. на 75 — 99%, 43% в. на 50 — 74%, 29 г. на 25 — 49%, 15% г. на менше, ніж 25%.

106. Для Пласту потрібні: (відп. 89): 83% а. курені й осередки праці УПС, 0% ні курені, ні осередки праці УПС, 3% в. самі курені, а не осередки праці УПС. 13% г. самі осередки праці, а не курені УПС.
107. Для добра Пласту найкраще було б (відп. 80): 60% а. затримати теперішню систему з окремими уладами УПС і УПС та з Пластприятом; 23% б. злучити УПС і Пластприят, задержуючи окрему Кадру Пластових Виховників, активних у даному часі; 14% в. злучити УСП і УПС в один "улад повнолітніх пластунів"; 3% г. злучити УСП, УПС і Пластприят в одну помічну для Пласту, але окрему організацію дорослих осіб.
108. Сеніори/-ки повинні (відп. 80): 71% а. вести виховну працю в Пласті, 25% б. відбувати семінарі для обнови й усучаснення себе; 27% в. індивідуально працювати над удосконаленням себе; 13% г. їздити на сеніорські табори; 17% г. регулярно відбувати сходини; 5% д. складати сеніорські проби; 9% е. не робити нічого з підвищеного.
109. Чи проводи УПС мають випрацювати плян дії сеніорату й наглядати над його виконанням (відп. 79): 24% а. ні, бо кожний знає, що робити. 13% б. ні, з інших причин; 63% в. так.
110. Чи провід УПС повинен розплянувати й охоплювати членство в "зовнішньополітичні акції", напр. масового писання листів до установ і осіб, щоб вплинути на них, коли потрібно (відп. 79): 23% а. — ні, бо це не наше завдання; 16% б. ні, з інших причин; 62% в. — так.
111. Чому ти остаєшся членом УПС? (відп. 79): 1% а. бо так "випадає"; 6% б. бо там є мої приятелі; 44% в. бо це важливий обов'язок служби України; 30% г. бо це дає мені моральне й емоційне задоволення. 1% г. для приємності, 27% д. хочу віддячитися Пластові за все добро, що з нього одержав. 16% е. з інших причин.
112. Чи ти маєш і чи читав/-ла (відп. 66): 71% а. звіти й рекомендації ПКДругого; 86% б. Правильник УПС; 48% в. Статут КУПО.
113. Чи від кандидатів до УПС слід вимагати знання: (відп. 77): — 30% а. звітів і рекомендацій ПКДругого; 97% б. правильника УПС; 27% в. Статуту КУПО.
114. Чи від кандидатів до УПС треба вимагати знання та пояснень завдань УПС? (відп. 88): 9% а. ні; 93% б. так.
116. Якщо сеніор/-на довго (більше, ніж три роки) не працював/-ла з молоддю, то ((відп. 89): 30% а. може повернутися до виховної праці, але тільки по відбутті відповідного вишколу/дошколу; 35% може і повинен/-на стати виховником при найближчій нагоді; 6% в. — не повинен/-на пхатися до виховної праці; 56% г. повинен/-на допомагати молодим виховникам порадою, чи в інший спосіб.
117. Чи члени УПС повинні бути діяльні? (відп. 87): 30% а. в українській і в американській громаді (поза Пластом); 0% — не повинні бути діяльні поза заробітною працею; 0% в. тільки в американському суспільстві; 1% г. тільки в Пласті; 0% г. тільки в українській громаді (поза Пластом);

6% д. у Пласті й американському суспільстві; 19% е. — у Пласті й в українській громаді; 76% е. у Пласті й в українській та в американській громадах.

118. Яку працю в Пласті ти виконував/-ла в останніх трьох роках? (відп. 87): 7% а. — впорядник/-ця УПН; 14% б. впорядник/-ця в УПЮ; 2% в. гніздовий/-ва; 2% г. зв'язковий/-ва; 11% г. кошовий/-ва; 9% д. станичний референт вишколу; 48% е. — член станичної старшини; 7% е. — член КПС або ГПБ; 6% ж. — у проводі табору або вишколу УПН; 8% з. — у проводі табору або вишколу УПЮ; 36% и. іншу пластову працю; 15% і. не виконував/-ла ніякої пл. праці.
119. Чи в останніх трьох роках працював/-ла на пластовій оселі або в пл. домівці? (відп. 78): 31% а. — ні, ні разу. 13% б. так — один або два рази. 54% в. — так, тричі або більше разів.
120. Чи в останніх трьох роках ти пожертвував на Пласт (незалежно від внесків і передплат журналів) (відп. 78): 0% а. — мене не стати на такі жертви. 9% б. — ні, ні разу; 45% в. — так, один або два рази; 46% г. — так, тричі або й більше разів.
121. Який стан твоїх пластових внесків? (відп. 78): 21% а. — заплачені за 1977; 83% б. — заплачені за 1978; 5% в. не заплачені ні за 1977, ні за 1978 р.
122. Чи уважаєш, що в теперішній ситуації доцільно давати дітей до Пласту? (відп. 79): 0% а. — ні, бо в Пласті діти звикають говорити по-американськи; 0% б. — ні, бо в Пласті діти набирають шкідливих налогів (куріння, алкоголь, наркотики); 0% в. — ні, бо діти й так перепрацьовані; 0% г. — ні, бо Пласт вимагає забагато від батьків; 0% г. — ні, бо Пласт заштовнує; 1% д. — ні (з іншої причини); 52% е. так, щоб діти дістали заправу до життя; 21% е. — так, щоб діти там зустріли майбутніх партнерів подружжя; 16% ж. — так, щоб діти мали приємність; 3% з. — так, щоб батьки могли часом відпочити від дітей; 73% и. — так, щоб зберегти українську ідентичність; 13% і. так (з іншої причини).
123. Скільки твоїх дітей (вище 6 років) належить до Пласту? (відп. 73): 53% а. всі; 38% б. — не маю таких дітей; 4% в. — ніхто; 4% г. — лише деякі.
124. Як часто читаєш українську літературу своїм дітям? (відп. 64): 6% а. кожного дня; 78% б. — мої діти самі читають, або: "я не маю дітей"; 5% в. — принаймні раз на місяць; 8% г. — принаймні раз на тиждень; 5% г. — рідше, ніж раз на місяць.
125. Скільки українських часописів, журналів передплатуєш? (відп. 91): 0% а. — ні одного; 8% б. 1; 63% в. 2 — 5; 31% г. більше, ніж 5;
126. Скільки українських нинішніх є у твоїй хаті? (відп. 91): 1% а. — менше, ніж 10; 22% б. 10 — 100; 77% в. більше, ніж 100.
127. Скільки твоїх дітей (вище 6 р.) ходять на курси українознавства? (відп. 83): 35% а. — всі; 1% б. — лише деякі; 55% в. — не маю таких дітей; 8% г. ніхто.

128. Національність особи, з якою ти одружений/-на (відп. 88): 0% а. американська. 84% б. українська; 2% в. інша; 14% г. я не одружений/-на.
129. Якою мовою розмовляєте в родині? (відп. 90): 1% а. в більшості американська; 16% б. переважно українська; 0% в. тільки американська; 83% г. тільки українська; 0% г. інша.
130. Чи ти інформуєш своє не-українське довнілля про проблеми України? (відп. 90): 0% а. — ні, бо це не моє завдання; 2% б. — ні, з іншої причини; 10% в. так, але зрідка (3 або менше разів за останніх 3 роки); 63% г. так, при кожній нагоді. 17% г. так, часто (більше, ніж тричі за останніх 3 роки).
131. До кількох українських організацій (поза Пластом) ти належиш? (відп. 91) 35% а. — 1-2; 49% б. — 3-5; 9% в. — більше, ніж 5; 7% г. — я належу тільки до Пласту.
132. Чи сеніори/-ни повинні активізуватися в українських політичних організаціях? (відп. 82): 33% а. — лише тоді, коли вони не займають провідних постів у Пласті; 18% б. — ні, бо Пласт — це аполітична організація; 2% в. — ні, з інших причин; 46% г. — так, без обмежень.
133. У якій діяльності громадської праці члени УПС повинні обов'язково бути активними? (відп. 81): 85% а. — відповідно до індивідуальних зацікавлень і можливостей; 6% б. гуртки Пластприятю; 19% в. культурно-освітні; 7% г. мистецькі клуби; 9% г. наукові інституції; 7% д. професійні клуби; 9% е. шкільництво.
134. Який відсоток твого заробітку призначений на українські національні, культурні й харитативні потреби? (відп. 77): 22% а. — більше, ніж 10%; 4% б. менше, ніж 1%; 74% в. 1 — 10%.
135. Чи вважаєш доцільними поїздки в Україну? (відп. 65): 35% а. — в Україну повинні їздити лише деякі, що на те надаються; 8% б. — в Україну повинна їздити молодь, народжена на чужині; 12% в. — ні, бо нашими грішми підтримуємо окупанта України; 8% г. — ні, бо це небезпечно; 41% г. — так, бо кожний сеніор/-на повинен/-на бодай раз в житті відіти прощу до Рідної Землі; 0% д. — так, бо там найдоцільніше набувати оригінальні українські мистецькі вироби.
136. Який твій фах (професія)? (відп. 81): 11% а. — господар/-ня; 4% б. — безробітний/-на; 0% в. — купець; 31% г. — на пенсії; 1% г. — підприємець; 48 д. — професіоналіст/-на; 6% е. — робітник/-ця; 9% е. — урядник/-ка.
137. Де ти живеш (мешкаєш)? (відп. 83): 79% а. у власній хаті; 1% у винаймленій хаті. 18% в. у винайманому мешканні (апартаменті); 0% г. у гуртожитку; 1% д. при родині.
138. Скільки автомобілів маєш ти і твоя родина? (відп. 88): 49% а. — 1; 34% б. 2; 9% в. 3 або більше; 4% г. — ні одного.
140. Скільки годин тижнево приділяєш телебаченню? (відп. 86): 43% а. 2 або менше; 31% б. 2-5; 16% в. 5-10; 9% г. 10-20; 1% г. більше, ніж 20 годин.

201. Кожний сеніор/-на повинен/-на належати до осередка праці і до куреня — подало 52%; (відп. 81).
202. Яке найважливіше завдання осередків праці УПС? (відп. 84): помагати в праці станиці — 89%.
203. Опраці УПС повинні відбуватися (відп. 85): а. зустрічі й сходини (73%).
204. Як часто робити зайняття осередків праці УПС? (відп. 84): в. неперіодично, відповідно до нагоди й потреби 39%; раз на місяць — 29%; 11% — непотрібно зайняття.
205. Що треба виключити в програму сходин ОП УПС? (відп. 83): 63% б. — інформації про стан праці в Пласті; 46% а. — гутірка або реферат на якусь актуальну тему.
206. Курені УПС повинні бути (відп. 84): 57% а. — міжкрайові.
207. Чи твій курінь (відп. 78): 67% — видає газетку "Листон зв'язу"? 22% в. "Я не належу до куреня".
208. Коли була остання рада твого куреня УПС? (відп. 79): 43% в. — цього року.
209. Як твій курінь УПС вив'язується із своїх завдань? (відп. 75): 27% в. — на 50 — 75%; 25% б. на 75-100%.
210. Курені УПС мають (відп. 82): 89% б. — організувати й переводити окремі акції в користь Пласту; 17% в. — перебирати проводи в Пласті.
211. Курінь УПС має (відп. 76): а. Давати ініціативу й директиви діяльності своєму "похресникові" з УСП.
212. Члени куреня УСП мають (відп. 80): 39% а. — автоматично переходити до відповідника свого куреня в УПС, коли досягнуть приписаний вік; 39% б. самостійно обрати курінь УПС, до якого хочуть перейти.
213. Сеніор/-на має працювати (відп. 82): 55% б. — в осередку праці й в курені.
214. Чи відомі тобі особи, що відійшли від Пласту тільки через далену віддал їхнього проживання від пл. осередків? (відп. 72): 58% а. — знаю лиш одну таку особу, або не знаю нікого; 18% в. — так, знаю таких багато.
215. Самітники повинні (відп. 81): 68% а. — брати участь у пластових заняттях, коли тільки мають нагоду; 26% г. — щадити сили, щоб не пропасти в чужому морі.
216. Зустрічі самітників слід робити (відп. 81): 59% б. — при спеціальних нагодах (напр. ювілейні пл. зустрічі).
217. Всі самітники на терені країни повинні (відп. 82): 54% б. — належати до Опраці при найближчій станиці, без уваги на віддал.
218. Провідником "Осередка самітників" повинен бути (відп. 78): 63% б. — референт самітників при КПС.
301. Ті, що відпадають від Пласту роблять це головню через (відп. 74): 74% б. — втрату зацікавлення.
302. Чи ти мав/-ла змогу працювати в Пласті на постах, який ти банав/-ла? (відп. 75): 84% в. так, майже завжди.

303. Чи Пласт використовує належно твої здібності, проф. вміння? (відп. 70): 43% а. — лише частинно (25 — 75%); 29% б. — так, на 100%.
304. Чи деякі пости в Пласті обсаджені задовго однією особою, згл. групою осіб? (відп. 74): 55% а. — в більшості випадків; 22% б. зрідна.
305. Чи ти готовий прийняти якусь функцію в станичній старшині? (відп. 72): 33 г. — так, сьогодні; 31% б. — не маю змоги на таку працю.
306. Чи Пласт колись віднинув твою готовість працювати в наміченій ділянці? (відп. 75): 81% а. — ні; 19% б. — так.
307. Чи доцільно сеньйорів/-ці залишати Пласт? (відп. 73): 73% е. — пластова присяга зобов'язує на все життя, тому залишення Пласту не має змислу.
308. Люди, що не вміють “знайти себе в Пласті”, повинні (відп. 71): 45% а. — вибути з Пласту; 41% г. — шукати більше підходящого середовища в інших організаціях.
401. Самовиховання в УПС (відп. 71): 70% г. — це індивідуальна праця над постійним удосконалюванням себе; 34% б. — людина вчиться аж до смерті.
402. Що з названого ти реалізуєш пляново й систематично (відп. 66): 50% е. читання відповідної лектури; 45% — боротьба із злом.
403. Сеньйорські ступені треба (відп. 71): 62% б. — надавати на підставі праці й заслуг.
404. Родина має передати дітям (відп. 72): 74% в. — українську свідомість, мову, грамотність.
405. Щоб зберегти українську субстанцію треба (відп. 67): 52% г. — суворо вистерігатися американської мови в Пласті; 36% в. — організувати окремі англомовні клітини в Пласті.
406. Діти забувають українську мову тому, що (відп. 73): 79% а. — батьки не дбають про це.
407. Пластові видання (відп. 74): 77% в. — повинні обов'язково переходити мовну коректу; 22% б. — повинні містити американські висновки для тих, що не розуміють української мови.
501. Ян часто ходиш до церкви? (відп. 82): 80% в. — принаймні раз на тиждень; 6% а. — кожного дня; 1% г. — я не ходжу до церкви.
502. Я ходжу до церкви (відп. 80): 75% б. — для заспокоєння духових потреб.
503. Ян часто молишся? (відп. 76): 58% а. — два або більше разів кожного дня; 22% в. — лише коли відчуваю потребу.
504. Чи виконуєш усі обов'язки, які накладає твоє віровизнання? (відп. 75): 39% б. — на 75% до 90%; 32% а. — так, на 100%.
505. Ян часто жертвуєш (гроші, час тощо) на церковні потреби (відп. 77): 74% г. — принаймні раз в тиждень.
506. Чи віриш в існування Бога? (відп. 78): 91% а. — так, без ніяких сумнівів; 9% б. — я непевний/-а.
507. Сеньйорат повинен (відп. 71): 46% в. — не мішатися до релігійних справ; 29% а. — виступати організовано на Богослужбах з різних нагод; 20% б. — мати більше релігійних статей у “Пл. Шляху”.

508. Релігійні практики (відп. 80): 61% б. — це індивідуальна справа сумління кожного/-ї з нас; 40% в. — це пл. обов'язок, а тому УПС повинен наглядати над виконанням його сеньйорами/-нами.
509. Українська мова в церкві (відп. 80): 85% а. конечно потрібна.
601. Чи ти знаєш ідеальних пластунів/-он сеньйорів/-он? (відп. 79): 61% — так, 39% — ні.
602. В моїй опінії, пластовий провід (відп. 78): 49% г. — ставить вимоги, яких виконання потім не допильнує.
603. Товариські суди в сеньйораті (відп. 80): 54% а. — безумовно потрібні.
604. Скільки уділів у корпорації “Молоде життя” ти закупив/-ла? (відп. 79): 48% г. — ні одного, 21% а. 1.
605. Я не відповів/-ла на останній лист від пл. проводу, тому, що (відп. 77): 49% е. — я стараюся завжди точно відповідати на листи; 32% е. — не одержую таких листів.
606. Скільки вечорів у тижні ти присвячуєш на пл. працю? (відп. 72): 43% г. — я не працюю в Пласті, або рідше, ні один раз в тижні; 37% а. — 1-2.
607. Скільки вечорів у тижні ти присвячуєш на громадську працю (поза Пластом)? (відп. 75): 45% а. — 1-2; 32% г. — я не веду громадської праці, або рідше, ніж раз в тижні.
608. Скільки вечорів у тижні ти присвячуєш на розвагу, спорт тощо? (відп. 71): 42% а. — 1-2; 51% г. — я не витрачаю часу на такі речі, або рідше, ніж раз в тижні.
609. Скільки вечорів у тижні присвячуєш для своєї родини? (відп. 75): 56% в. — або більше.
610. Діти сеньйорів/-он (відп. 76): 54% г. — повинні обов'язково належати до Пласту; 46% в. — повинні вибрати собі, до яких українських організацій хочуть належати.
611. Чи твої діти (відп. 73): 47% е. — ходять до української школи; 40% а. — беруть лекції музики; 67% г. — належать до Пласту; 21% д. — належать до хору або до драматичного гуртня.
612. Україні можемо допомогти (відп. 79): 49% а. — відповідно впливаючи на опінію нашого довкілля; 68% г. — працюю над вихованням нашої молоді; 48% г. — прикладом свого щоденного життя.
701. Пласт повинен мати (відп. 75): 44% а. “Готуйсь”, “Юнак” і “Пл. Шлях” без уваги на фінансові труднощі; 32% в. — один журнал для молоді й один для дорослих пластунів; 25% г. — тільки “Готуйсь” і “Юнак”.
702. Який твій зв'язок з пл. пресою? (відп. 77 осіб); 77% г. — тільки передплатник; 10% а. — дописувач.
703. Чи ти передплатуєш? (відп. 73): 88% е. — “Пл. Шлях”; 68% е. — “Юнак”; 33% — “Готуйсь”.
704. Чи ти читав останнє число? (відп. 72): 71% в. — “Пл. Шляху”; 60% г. “Юнака”; 60% “Слова”, 25% а. “Готуйсь”.
705. Скільки разів за останніх три роки ти слав пожертву на Пл. видавничий фонд ім. Сірого Лева? (відп. 75): 43% 1-2 рази; 37% ні разу; 16% б. — 3-4 рази.

706. Скільки разів за останніх три роки ти склав/-ла пожертву на "Слово" або Фонд Одности Пласту? (відп. 70): 43% а. — 1-2 рази; 31% г. — ні разу; 16% б. 3-4 рази.
707. Скільки разів за останніх три роки ти пожертвував на пл. вишкільний фонд ім. Дрота? (відп. 67): 60% г. — ні разу! 37% а. — 1-2 рази.
708. Щоб здобути фонди на пл. видавництво, сеніори/-ни повинні (відп. 61): 28% б. жертвувати по 1 дол. за кожний рік свого членства в Пласті; 56% улаштувати лотерію чи іншим способом придбати фонди; 23% збирати гроші поза Пластом, бо сеніорат уже вичерпує свої власні грошові засоби.
801. Який стан твого здоров'я? (відп. 72): 53% а. зовсім здоровий; 40% б. малі недомогання.
802. Як твої нерви? (відп. 70): 86% а. нормальні; 13% в. я нервовий/-ва.
803. Яка твоя вага? (відп. 69): 42% в. — не відбігає більше, ніж 5 фунтів від ідеальної; 30% г. 6-10 фунтів понад нормальну вагу.
804. Чи в останньому році твоя вага? (відп. 71): 86% в. — не змінилася більше, ніж 5 фунтів.
805. Який твій тисн крові? (відп. 76): 72% в. нормальний; 18% — зависокий.
806. Як давно мав/-ла ти лікарські оглядини? (відп. 76): 79% в. — в останньому році.
807. Скільки разів ти хворів/-ла в останньому році? (відп. 72): 55 а. — ні разу; 39% б. — 2-3 рази.
808. Скільки разів ти був/-ла в лікарні або в лікаря у останньому році? (відп. 75): 49% б. 1-2 рази, 36% а. — ні разу.
809. Що робиш задля збереження фізичної вправності? (відп. 75): 41% в. — щоденний прорух.
810. Який спорт ти вправляєш? (відп. 74): 43% ж. — я не вправляю ніякого спорту; 19% д. плавання; 16% — відбивання.
811. Скільки різних родів ліків (аспірин і ін.) ти заживаєш щоденно? (відп. 72): 76% в. — я не вживаю щоденно ліків.
812. Сеніори/-ни (відп. 69): 78% а. — можуть принагідно помірено споживати алкоголь; 74% в. — повинні втримувати повну абстиненцію від алкоголю.
813. Скільки алкогольних напитків (пиво й ін.) ти консумуєш? 54% г. — менше, ніж 2 на тиждень; 31% г. — я не п'ю алкоголю.
814. Скільки цигарок ти куриш денно? (відп. 70): 90% є. — я не вживаю тютюну.
815. Що зробити з сеніорами/-нами, що нурять? (відп. 69): 61% в. — старатися допомогти їм позбутися того налогу.
816. Здоровельні питання (відп. 67): 67% в. — треба роз'яснювати молоді при кожній нагоді; 33% а. — повинні бути дискусії в "Пл. Шляху".
901. Сеніори/-ни (відп. 68): 25% а. — можуть у Пласті формувати світогляд і вербувати майбутніх відповідальних членів політичних організацій; 47%

г. — повинні займати провідні становища в політичних організаціях, щоб туди ввести пластовий спосіб поладжування справ.

902. Партійний вплив на Пласт (відп. 73): 40% а. — має місце — чи того хочемо, чи ні.
903. Ради честі УПС (відп. 73): 78% в. — повинні обмежуватися лише до справ, переданих їм пластовим проводом.
904. Щоб розв'язати кризи проводу в Пласті, треба (відп. 73): 85% г. — планоно відховувати доріст на зміну теперішніх членів проводу; 32% а. — впливати на сеніорів/-ок, щоб вони голосилися добровільно та відповідні становища в станичних чи вищих проводах.
905. По 65-річній діяльності Пласту маємо: 41% в. — надру повновартних провідників українського національного й громадського життя; 32% г. — людей із здоровим світоглядом.

ВИСНОВКИ

А. Загальні особисті й пластові дані: Якщо можна говорити про "пересічного" члена УПС у ЗСА, то є ним сеніор віком між 45 і 54 років, одружений, католицького віровизнання. Його ступінь — сеніор довір'я. Він вперше прийшов до Пласту на еміграції в Європі, як член УПЮ. Належить до великої пластової станиці. При цьому слід відмітити, що лише 39% повернених запитників були від членів великих станиць, тоді, коли аж 55% нашого членства належить до великих станиць. Різницю можна до великої міри пояснити браком запитників з Філядельфії, яка є другим по величині скупченням членів УПС у ЗСА.

Б. Завдання і місце сеніорату: Майже половина членства не знає завдань УПС настільки, як вони з'ясовані у правильнику УПС. Проте, майже всі уважають, що від кандидатів до УПС треба вимагати знання та усвідомлення завдань УСП. Що більше, майже всі рекомендують вимагати обзнання з правильником УПС. Переважаюча більшість членства твердить, що мають і читали правильник УПС, як теж і звіти та рекомендації ПКДругого. Зате менше, ніж половина знають статут КУПО.

Переважаюча більшість заявила за задержанням теперішньої системи з чотирьома уладами й Пластприятим, а в Уладі Пластового Сеніорату бажають задержати курені й осередки праці. Майже половина бачить ролю УПС у надаванні тону Пластові, в активному веденні Пласту та стільки ж рекомендує віддати провід у руки молоді, помагаючи їй пора-

дами й фінансуванням. Майже всі бачать ролю пластуна сеніора, як українського патріота, що є прикладом для молоді. Важливим завданням УПС уважають члени УПС організування матеріальної бази Пласту. Теперішню діяльність УПС оцінюють як ефективну на між 50 і 75 відсотків.

Майже половина розуміє, що бути членом УПС — це обов'язок служби Україні. Переважаюча частина уважає, що сеніори повинні вести виховну працю або памагати молодшим виховникам. Більшість є (або останньо були) заангажовані в пластовій праці, як теж працювали в домівках і оселях. Більш, ніж третина членів рекомендують обмежити ношення одностроїв до тих сеніорів, які виконують якусь працю в Пласті, а четвертина членів радить обмежити візнаки сеніорам тільки до лілейки. Більшість сеніорів зараховує до обов'язків теж і працю в українській та американських громадах — відповідно до своїх зацікавлень і можливостей. Майже половина не бачить потреби ніяких обмежень для праці сеніорів в українських політичних організаціях. Вимагають від проводу розп'янування дії сеніорату й нагляду над нею. Майже всі є членами інших (поза Пластом) українських організацій. Більшість інформує чужинців про українські проблеми, має великі бібліотеки та передплачує по кілька українських періодиків. Однак мало читають українські книжки своїм дітям, мабуть гадаючи, що діти читатимуть самі. Майже всі, що мають дітей шкільного віку, посилають їх до українських шкіл. Переважаюча більшість додержується української розговірної мови у своїй хаті. Лише 2% членів одружені з чужинцем/-кою, а ніхто з авторів анкети не одружений з особою американської національності (!). Можливо, що це віддзеркалює втрату зацікавлення Пластом в тих людей, що подружилися з особами іншої національності (бо вони залишили Пласт). Переважаюча більшість має дітей у Пласті, уважаючи збереження української ідентичності за найважливіший фактор такого членства.

Економічний стан сеніорів високий. Майже половина — це професіоналісти. Переважаюча більшість має власну хату, один або й більше телевізорів (три-чверті членства витрачає менше, ніж п'ять годин тижнево на телевізю). Майже половина має два або й більше автомобілів. Більшість призначають між 1 і 10% свого заробітку на українські громадські потреби. Переважаюча більшість має вирівняні пластові внески та майже всі складають додаткові пожертви на потреби Пласту.

В. Організаційна побудова УПС. Дещо більше, ніж половина членства заявила за приналежністю до осередка праці й до куреня. Найважливішим завданням ОП уважають поміч станицям. Проте, бажають і сходин ОП. Більш, ніж половина членів заявила за неперіодичними зайняттями ОП, а дещо менше хочуть мати їх раз в місяць. Найбільше хотіло б на сходинах ОП мати інформації про стан праці в Пласті.

Курені УПС хочуть мати міжкрайові. Вони повинні займатися окремими акціями в користь Пласту. Свої курені оцінюють досить високо — більшість уважає, що вони виконують свої завдання на понад 50%. У більшості куренів їхні ради відбувалися в останніх двох роках. Голоси були поділені щодо того — чи вихідці з УСП мають автоматично переходити до свого куреня в УПС, чи шукати собі будь-якого куреня.

Більшість уважає, що самітники повинні належати до ОП при найближчій станиці та брати участь у зайняттях, коли тільки мають нагоду, а при спеціальних okazіях слід робити зустрічі самітників. Однак, допускають теж можливість "осередка самітників", під проводом референта самітників в КБ УПС.

Г. Втрата членства. Втрата його тільки через більшу віддачу від пл. осередків не виглядає поважним аргументом. Відхід з Пласту настає тоді, коли бракує зацікавлення. Твердження, що Пласт належно не використовує потенціалу своїх членів не грає тут великої ролі. Проте, більше, ніж половина уважає, що деякі пости в Пласті займають задовго ті самі особи чи групи. Той самий відсоток готовий працювати в станичних старшинах, хоч майже четвертина не може такої праці прийняти вже тепер. Більшість вважають, що виступлення з Пласту в засаді ніколи не має змислу, але тим, що "не можуть знайти себе в Пласті" радять шукати відповідного середовища.

Г. Самовиховання. Самовиховання наші члени розуміють як працю над постійним удосконаленням себе. В реалізації його, однак, тільки малий відсоток застосовує названі в запитнику засоби. Найпопулярнішим є читання відповідної лектури, що й робить рівно половина опитуваних. Дві треті членства УПС уважають, що сеніорські ступені слід надавати на підставі праці й заслуг.

Д. Мова. Три чверті членів уважають, що родина може передати дітям українську свідомість, мову, грамоту. Вину за

занепад української мови приписують батькам. Половина членства рекомендує суворо вистерігатися американської мови в Пласті. Турбує факт, що одна чверть членів рекомендує приймати до Пласту англомовних дітей. Досвід у таких ситуаціях показав, що прийняття однієї англомовної дитини до роя чи гуртка в кожному випадку автоматично спричинює перехід його членів на американську мову. Три чверті опитуваних вважає, що пластові видання повинні обов'язково переходити мовну коректу.

Е. Вірність Богові. Більшість членів ходить до церкви принаймні раз на тиждень для заспокоєння духових потреб. При цій нагоді жертвують на потреби Церкви. Щоденну молитву практикує заледве 58% опитуваних. Більшість вважають, що свої релігійні обов'язки виконують на понад 75%. Майже всі вірять в існування Бога без ніяких сумнівів, дарма, що проти цього діє середовище, серед якого живемо. Замітна частина членства вважає, що сеніорат не повинен вмішуватися в релігійні справи, бо, мовляв, це справа індивідуального сумління (як тоді оцінювати відношення невірних до Трьох Головних Обов'язків?)... Українську мову в церкві вважають конечно потрібною.

Є. Інші проблеми УПС: Майже дві треті членства знають ідеальних пластунів сеніорів/-ок. Товариські суди згл. ради чести в УПС визнають за потрібні, однак вони мають обмежуватися до справ переданих їм пластовим проводом. Лише третина оцінює дію пл. проводу як консеквентну й ефективну, а половина вважає, що провід ставить вимоги, яких потім не допильновує. Стараються завжди реагувати на листи, директиви тощо пластового проводу. Проте, менше, ніж половина членів закупили уділи в корпорації "Молоде життя", дарма, що було доручення всім їх набути. Приблизно половина працює в Пласті лише доривочно, та така ж частина регулярно активна в громадах. Турбує факт, що половина членства не бачить потреби регулярної розваги, спорту тощо. Більше, ніж половина присвячують час щоденно для своєї родини та вважають, що діти сеніорів повинні обов'язково належати до Пласту. Дві третини вважають працю над вихованням молоді за найкращий спосіб допомоги Україні.

Ж. Пластова преса. Майже половина радить затримати всі три пл. журнали, не зважаючи на фінансові труднощі.

"Пл. Шлях" передплачує 88% членства (однак лише 81% читало його останнє число). Дві третини членства складають пожертви на видавничий фонд. Такий самий й відсоток членства жертвує на "Слово" і на фонд одности Пласту, тоді, коли лиш третина жертвує на вишкільний фонд. Більше, ніж половина вважає, що сеніори повинні улаштувати лотерію, або іншим способом дбати про фонди на пл. видавництво.

З. Здоров'я. З деякими застереженнями можна сказати, що стан здоров'я сеніорів/-ок у загальному задовільний. Більше, ніж половина вважає себе здоровим, а переважаюча більшість вважає свої "нерви" нормальними. Три четверті не мають помітніших проблем з вагою, а переважаюча більшість проходить регулярні лікарські оглядини. Більше, ніж половина не хворіли ні разу в останньому році. Три четвертих не приймає щоденно ліків, а 90% не курить (значна зміна від 1953 р., коли не формальне опитування виявило, що 2/3 членів УПС курили). Дві треті опитуваних рекомендують допомогу курцям, щоб позбулися того налогу. Три четвертих членів думають, що сеніори можуть принагідно споживати алкоголь, а більше, ніж половина опитуваних консумує менше, ніж два напитки на тиждень. Дві треті опитуваних вважають потрібним роз'яснювання молоді здоровельних питань при кожній нагоді.

До негативів слід зачислити, що 18% сеніорів/-ок звітує про високий тиск крові (це можна порівняти з виявленням високого тиску крові в 5% серед обслідуваних 1301 дорослих американок у практиці автора). Другим від'ємним явищем є те, що майже половина членства не робить належних заходів для збереження фізичної вправності.

И. Різне, інші питання. Половина членів вважає, що сеніори повинні займати провідні становища в політичних організаціях, щоб туди ввести пластовий спосіб поладжування справ, однак партійний вплив на Пласт для них недопустимий. Переважаюча більшість бачить потребу плянового підходу до зросту на зміну теперішнього проводу. Майже половина вважає вислідом дотеперішньої діяльності Пласту наявність кадри повновартісних провідників національного й громадського життя.

Підсумки. Ми свідомі, що переведене опитування не було досконалим (як і не є досконалими ніякі людські старан-

ня). Неможливо, наприклад, ствердити, наскільки подані відповіді віддзеркалюють дійсний стан. Збереження анонімності опитуваних повинно було сприяти вірності відповідей. Також деякі питання могли бути для декого настільки чутливі, що дана особа воліла взагалі не відповідати, навіть анонімно, на даний запит. Це мало очевидний вплив на обраховану пропорцію відповідей. Не зважаючи на всі недомогання опитування, проте, сподіваємося, що зібраний матеріал послужить підставою для дальших студій відповідних комісій у рамках плянованого Пластового Конгресу Третього.

25. VIII. 1979.

пл. сен. Орест Гаврилюк, ЧМ
діловод громадської діяльності

ДО НАС ПИШУТЬ...

Дорогі Подруги й Друзі! На Ваші безпереривні оголошення в справі датків на пресфонд чи додаткових передплат — реагую. Я є прихильником радше збірного залізного фонду на пластову пресу. В тому напрямі появилось кілька статейок, а навіть є декілька поважних пожертв.

Як бачите з залученого листа, я не хочу бути голословним і моя повна тисячка вкоротці поповнить Ваші рахункові книги (перша рата вже певно є у Ваших руках, бо наша Станиця ще в січні переслала гроші до Торонта).

Складаючи свою пожертву на залізний фонд пластової преси, сподіваюся, що буду щасливий "на руку" і пластове братство "доброї волі" відгукнеться щедро та солідними пожертвами дасть тривкі підвалини під пластову пресу.

Скоб! пл. сен. Ярослав Іванусів
Едмонтон, 18. VI. 1979

ДАТКИ НА ПРЕСОВИЙ ФОНД "ПЛАСТОВОГО ШЛЯХУ"

від 1 квітня до 31 грудня 1979 р.

ЗСА

- \$334.00 — пл. сен. Ярослава Ціханська, Філядельфія подарувала \$1000.00 на усі 3 пластові журнали ("Готуйсь", "Юнак" і "Пл. Шлях"). Цю суму розділено на 3 частини.
\$50.00 — Із збірки на літній зустрічі 10-го Куреня УПС-ів "Чорноморці" в червні 1979 р. на "Верховині", у Глен Спей.
\$20.00 — Пластприят, Ютіка;
\$15.00 — Пл. сен. Ярослава і Мася Ганкевичі, Чікаго.
по \$10.00 — пл. сен. Іван Лисейко, Чікаго, пл. сен. Ярослав Падох, Нью-Йорк, пл. сен. д-р Роман і Стефанія Барановські, Гаятсвілл, пл. сен. д-р Орест Гавриляк, пл. сен. д-р Юрій Старосольський, пл. сен. Богдан Козак, три останні особи з Сільвер Спрінг, Родина Коропецьких, Балтімор, пл. сен. Тереня Бень, Коледж Парк, пл. сен. Мирослав Раковський, Гейтесбург, пл. сен. Атанас Слюсарчук, Детройт.
\$5.00 — Пл. сен. Іван Гула, Чікаго.

Разом \$524.00

Замість квітів на могили у цьому числі 335.50
Датки на пресовий фонд замість квітів на могили, які були призначені на "Готуйсь", "Юнак" і "Пластовий Шлях", були поміщені в "Юнаку" у чч. 6-7 і 8-9/1979 р. — разом на суму 520.00
Разом \$1,379.50

КАНАДА:

- \$10.00 — Пл. сен. о. Володимир Тарнавський, Едмонтон;
\$ 5.00 — Пл. сен. Василь Палієнко, Торонто.
Разом \$ 15.00
Замість квітів на могилу у цьому числі \$ 20.00
Датки замість квітів на могили, призначені на усі 3 журнали були поміщені в "Юнаку" ч. 6-7/79 на суму \$118.00
Разом \$153.00

ЗАГРАНИЦЯ:

- Австралія:** Пл. сен. Ю. Шилкевич, Файрі Медов \$ 6.50
Пл. сен. Ю. Денисенко, Кінгс Лянглеї 3.90
Пл. сен. Я. і Я. Іванець, Гомбуш 3.90
Д-р Б. Томашек, Дапто 3.90

Пластова Станиця, Сідней	2.60
Пл. сен. Б. і Т. Базаліцькі, Пендел Гілл	1.30
Пл. сен. Р. і О. Дехнич, Еппінг	1.30
Пл. сен. Г. і Г. Кошарські, Ашфілд	1.30
Пл. сен. Ю. Суховерський, Гренвілл	1.30
Пл. сен. Я. Спесивий, Дінсон	1.30

Разом \$27.30

Бельгія: Всеч. о. Іван Кіт, Шарлеруа 16.00

Англія: пл. сен. Ярослав Іваницький, Ноттінгем 4.30

пл. сен. Галина Білинська, Ноттінгем 2.30

Заграниця разом 49.90

Усі разом \$1,582.40

Замість квітів на могилу

св. п.

пл. сен. мгр-а ТЕОФІЛІА РУДЕНСЬКОГО

складаю \$12.50 на пресовий фонд "Пластового Шляху"

Софія Хома, Парма, ЗСА

В сороковий день смерти
нашого неоціненого та всіма любленого
виховника та друга

св. п.

проф. пл. сен. кер. ОЛЕКСАНДРА БЕРЕЖНИЦЬКОГО

складаємо цю скромну пожертву \$160.00
на пресовий фонд "Пластового Видавництва",
а його пам'ять залишиться між нами назавжди.
З нашим, таким дорогим для Тебе наш виховнику,

пластовим та гуртковим СКОБ — БУР-КУ-КУ!

Члени колишнього гуртка "ГОЛУБ" з Міттенвальду:
пл. сен. Володимир Бандера, Степан Герула, Орест Кузьма,
Михайло Мочула, Орест Небеш, Юрій Солтис,
Юрій Український, Богдан Андрушків.

Замість квітів на могилу

св. п.

ІРИНИ МАРЕНІН

Дружини пл. сен. Мар'яна Мареніна — колишнього станичного у Денвері,
складаємо \$25.00 на пресовий фонд "Пластового Шляху".

по \$10.00 — Софія і Іван Костюки, Дора і Любомир Колтунюки
\$ 5.00 — Корнель і Наталія Крупські

Замість квітів на могилу

св. п.

ДАНИЛА ПІСЕЦЬКОГО

складаємо \$10.00 на пресовий фонд "Пластового Шляху"

Члени 8-го Нуреня УПС-ів
ім. Григора Орлина у ЗСА

Замість квітів на могилу

св. п.

пл. сен. АНДРІЯ ТЕРШАКІВЦЯ

складаю \$20.00 на пресовий фонд "Пластового Шляху".

пл. сен. Андрій Харан
Іслінгтон, Канада

У світлу пам'ять

пл. сен. ВОЛОДИМИРА СТЕФАНИШИНА

складаємо \$235.00 на пресові фонди "Пластового Шляху"

і "В Дорогу з Юнацтвом".

по \$10.00 — пл. сеніори: І. і Ю. Богачевські, Т. і Ю.
Даниліви, Х. і Б. Турченюки, І. Кравців, Б. і Н. Павлюки,
М. Леськів, З. Луцька, Н. і В. Масюки, М. і Т. Ганушев-
ські, Р. Левицька, І. і Я. Мадаї, Е. і М. Подоляни, В. Пан,
М. Утриско, Я. Савчак, В. Кріль, С. і М. Біласи, 11-ий
Нурінь Р. Мстиславича, М. і Б. Одежинські, А. Мадай, М.
і М. Ромахи.

по \$5.00 — пл. сен. Я. Ціханська, Г. Головчак, Н. Оран-
ська, Я. і С. Коморовські, Р. Левицький, Філядельфія, ЗСА.

ДАТКИ НА ЗАЛІЗНИЙ ФОНД ПЛАСТОВОГО ВИДАВНИЦТВА

від 14 березня 1978 р. до 31 грудня 1979 р.

Пл. сен. Мар'ян Клим Маренін, Кергонксон, ЗСА, пересилає чеком \$25.00
і кличе кожного члена, зокрема І-го Нуреня УПС-ів ім. Тисовських у ЗСА,
та XVIII-го Нуреня УПС-ів "Дружини" в Австралії, скласти на ту
ціль відповідну суму

\$ 25.00

Пл. сен. Володимир Мерещак, Ветерсфілд, ЗСА

55.00

Працівники Університетських Бібліотек, Торонто, Канада

64.00